

Nationell förvaltningsplan för varg

Förvaltningsperioden 2026 – 2031

Innehåll

1.	INLEDNING	5
1.1	Syftet med förvaltningsplanen	5
1.2	Planens olika delar	6
1.3	Om uppdraget att ta fram en ny förvaltningsplan	6
1.4	Avgränsning gällande innehåll	6
1.5	Viktiga begrepp inom viltförvaltningen i Sverige	8
2.	MÅL	10
2.1	Politiska mål som vargförvaltningen ska bidra till	10
2.2	Förvaltningsplanens målsättningar under förvaltningsperioden 2026–2031	11
	Mål: att bevara gynnsam bevarandestatus	11
	Mål: tamdjurshållning ska inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas	13
	Mål: en stegvis minskning av vargpopulationen med bibehållen gynnsam bevarandestatus	14
	Mål: Kartlägga och motverka illegal jakt	15
	Mål: Ökat förtroende för förvaltningen bland befolkningen	15
2.3	Juridiska och ekonomiska osäkerheter	16
2.4	Motstående intressen	17
3.	ÅTGÄRDER SOM GENOMFÖRS INOM VARGFÖRVALTNINGEN	19
3.1	Övervakning och inventering	20
3.2	Metoder för varginventering	21
3.2.1	Uppskattning av antalet vargar	21
3.2.2	Samarbete med Norge och Finland	21
3.2.3	Ytterligare åtgärder: utökad övervakning och samverkan	22
3.2.4	Övervakning av populationens genetik	23
3.2.5	Ytterligare åtgärder: mer detaljerad genetisk övervakning	23
3.3	Skydds jakt	24
3.4	Vargar med oönskat beteende	25
3.5	Licensjakt	26
3.5.1	Ytterligare förvaltningsåtgärder inför beslut om skydds- och licensjakt	27
3.6	Kunskap om och åtgärder för att motverka illegal jakt	27
3.6.1	Illegal jakt är den dödsorsak som bedöms påverka vargpopulationen mest	28
3.6.2	Illegal jakts påverkan på förvaltningen	28
3.6.3	Ytterligare åtgärder: ökad närvaro och vikten av samarbete	29
3.7	Acceptans för förvaltningen	30
3.7.1	Ytterligare åtgärder: förtroende för förvaltningen	31

2026-06-25

3.7.2	Skador på tamboskap och renar, förebyggande åtgärder samt bidrag och ersättningar	31
3.7.3	Särskilt om rennäringen	33
3.7.4	Akuta förebyggande åtgärder	34
3.7.5	Ytterligare åtgärder: Utökning av permanenta förebyggande åtgärder	35
3.8	Flytt och GPS-märkning av varg	35
3.8.1	Bakgrund	35
3.8.2	Syfte med flytt av varg	36
3.8.3	Ökad överlevnad av genetiskt viktiga individer kan minska behovet för flytt	37
3.8.4	Illegal jakt kan leda till ökat behov av flytt	37
3.8.5	Märkning av varg med GPS-sändare när flytt inte är aktuellt	37
3.8.6	Förutsättningar och genomförande för flytt av varg	38
3.8.7	Ansvar och roller vid flytt av varg	39
3.8.8	Tidsplan för flytt av varg	40
3.8.9	Praktiska förberedelser för flytt av varg	40
3.8.10	Ytterligare åtgärder: Utökning av flytt	41
4.	UTVÄRDERING OCH UPPFÖLJNING	42
4.1	Uppföljning av åtgärder	42
4.2	Ekonomisk uppföljning och rapportering	43
4.3	Uppföljning av effekten på vargpopulationen	43
4.4	Uppföljning av skydds- och licensjakter	44
4.5	Vargförvaltningens årshjul	45
5.	BAKGRUND TILL VARGFÖRVALTNING	46
5.1	Ekosystembaserad förvaltning	46
5.2	Adaptiv förvaltning	46
5.3	Vargförvaltningens koppling till andra samhällsviktiga mål och strategier	46
5.4	Aktörer i vargförvaltningen	48
5.5	Nationella förvaltningsplaner	49
5.6	Regionala förvaltningsplaner	49
5.7	Regionaliserad vargförvaltning genom miniminivåprocessen	50
5.7.1	Miniminivåernas syfte i förvaltningen	50
5.7.2	Beskrivning av miniminivåprocessen	50
5.8	Vargstammens utveckling	51
5.8.1	Referensvärdets utveckling	51
5.8.2	Vargstammens genetiska utveckling	51
	KÄLLFÖRTECKNING	54
	BILAGOR:	58
	BILAGA 1. TIDIGARE REDOVISADE REGERINGSUPPDRAG	59
	Deluppdraget om analys av referensvärde	59

2026-06-25

Deluppdraget om riktlinjer för flytt av varg	59
Uppdrag att uppdatera riktlinjer för skydds jakt på varg	60
Ytterligare förvaltningsåtgärder för varg	60
BILAGA 2. REFERENSVÄRDETS UTVECKLING ÖVER TID	62
Referensvärdet under åren 2010–2013	62
Referensvärdet under åren 2014–2022	63
Referensvärdet under åren 2023–2025	64
BILAGA 3. RÄTTSLIG REGLERING	66
Internationella åtaganden – Bernkonventionen	66
EU-lagstiftning – Art- och habitatdirektivet	66
Art- och habitatdirektivets syfte	66
Vargens skyddsstatus	67
Gynnsam bevarandestatus	67
Artikel 17–rapportering	68
Nationell lagstiftning	69
Jaktlagen	70
Jaktförordningen	70
Övriga förordningar	72
Föreskrifter	73
Jaktlagstiftningsutredningen	73
BILAGA 4. ANSVAR OCH ROLLER INOM DET BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETET	74

1. Inledning

Det är Naturvårdsverkets ansvar att på nationell nivå säkerställa att rovdjuren i Sverige har en gynnsam bevarandestatus samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. För detta finns olika verktyg, där inventeringar, licensjakt, skydds jakt, miniminivåer, referensvärden, och förvaltningsplaner är några av de viktigaste.

Den nationella förvaltningsplanen för varg ska under planperioden 2026–2031 fungera som en övergripande vägledning och ramverk för den regionala förvaltningen. Förvaltningsplanen är en av flera pusselbitar för att skapa en långsiktig och strategisk viltförvaltning utifrån lagstiftningen, de politiska målen och viltstrategin.

Mycket av det löpande arbetet inom vargförvaltningen omfattas av processer som ligger vid sidan om och kompletterar en förvaltningsplan. De nya delarna, som är planens fokus, är främst kopplade till de ytterligare förvaltningsåtgärder som har identifierats i tidigare regeringsuppdrag. Genom att planera, genomföra och följa upp dessa åtgärder finns underlag för bedömning av möjligheten att successivt kunna minska vargstammen med bibehållen gynnsam bevarandestatus.

När denna förvaltningsplan arbetas fram under vinter och vår 2026 finns osäkerheter i vargförvaltningen. Den senast beslutade licensjakten har stoppats av kammarrätten och en ny jaktlagstiftning är under beredning. Naturvårdsverket ser därför att det kan finnas behov av uppdateringar och/eller kompletteringar av planen under åren fram till 2031, då nästa rapportering ska ske enligt art- och habitatdirektivet.

1.1 Syftet med förvaltningsplanen

Syftet med förvaltningsplanen är i första hand att vara ett stöd för länsstyrelserna och Naturvårdsverket i att uppfylla de rovdjurspolitiska målen samt beskriva hur en utvecklad vargförvaltning kan genomföras utifrån de extra medel som regeringen avsatt. Med ytterligare förvaltningsåtgärder avses i huvudsak de åtgärder som listats i Naturvårdsverkets redovisning 2025¹, och som beskrivs under respektive rubrik i kapitel 3 och 4. Dessa ska komplettera de ordinarie förvaltningsåtgärderna.

Förvaltningsplanen kommer att kompletteras med olika typer av vägledningar till länsstyrelsen som kopplar till åtgärderna och kan uppdateras årligen eller vid behov. Förvaltningsåtgärderna ligger till grund för möjligheten att bidra till att uppfylla de politiska målen om att bland annat stegvis kunna minska vargpopulationen samtidigt som gynnsam bevarandestatus bibehålls och förutsättningarna för skydds- och licensjakt upprätthålls.

---

¹ Naturvårdsverket (2025).

På grund av osäkerheterna (se avsnitt 2.3) beskrivs målsättningar och åtgärder tydligast för början av planperioden som gäller 2026-2031. Beroende på vad som sker med de osäkerheter som finns, hur snabbt de beskrivna åtgärderna påbörjas och finns på plats, samt de utvärderingar som görs kan åtgärderna sedan förändras över tid.

1.2 Planens olika delar

Planen är uppdelad i fem huvudsakliga kapitel och fyra bilagor. Nedan återfinns en läshänvisning till planens olika delar.

Kapitel 1: Kort introduktion om syftet med förvaltningsplanen, avgränsningar och viktiga begrepp.

Kapitel 2: Politiska mål och förvaltningsmål samt en kort beskrivning av de åtgärder som kan bidra till respektive mål

Kapitel 3: En beskrivning av de åtgärder som genomförs i vargförvaltningen och en mer omfattande beskrivning av de åtgärder som nämns i kapitel 2

Kapitel 4: Hur utvärdering och uppföljning av åtgärderna ska genomföras.

Kapitel 5: En bakgrundsbeskrivning av vargförvaltningen.

Bilagor:

- 1: Tidigare redovisade regeringsuppdrag
2. Referensvärdets utveckling över tid
3. Rättslig reglering
4. Ansvar och roller inom det brottsförebyggande arbetet

1.3 Om uppdraget att ta fram en ny förvaltningsplan

Enligt uppdragets formulering (beslut LI2025/01301) ska Naturvårdsverket ta fram en förvaltningsplan för varg som ska gälla för hela förvaltningsperioden, fram till nästa rapportering till EU kommissionen i enlighet med artikel 17 i art- och habitatdirektivet. Naturvårdsverket ska i förvaltningsplanen beakta att gynnsam bevarandestatus ska bibehållas, att förutsättningarna för skyddsjakt och licensjakt upprätthålls, att minskningen av vargpopulationen sker stegvis samt att ett första delmål är att vid nästa licensjakt minska till 270 individer.

1.4 Avgränsning gällande innehåll

Naturvårdsverket har i samband med denna revidering beslutat att göra en enskild förvaltningsplan för varg. Det finns planer på att slå samman förvaltningsplanerna för björn, järv och lodjur, då det juridiska ramverket för förvaltningen av de arterna

är likartat. Mål och åtgärder för övriga stora rovdjur hanteras därför inte i denna plan.

För att planen ska kunna vara så aktuell som möjligt hänvisas i hög grad aktuell information och statistik till Naturvårdsverkets, Viltskadecenters och Sametingets webbplatser gällande inventeringsresultat, utbredning och förekomst, skador av rovdjur på tamdjur (inklusive ren) och annat som rör rovdjursförvaltningen. Där finns även aktuell information om pågående och genomförda regeringsuppdrag med koppling till förvaltningen av stora rovdjur. För regionala förutsättningar i enskilda län, se respektive länsstyrelses webbplats.

Naturvårdsverket avser också att komplettera förvaltningsplanen med ytterligare dokument och vägledningar som kan ta hänsyn till den senaste informationen. Det gäller exempelvis vägledning inför länsstyrelsernas eventuella beslut om licensjakt samt flytt av varg. Naturvårdsverkets vägledningar kring jakt och vilt återfinns på Naturvårdsverkets sida [Vägledning och stöd om stora rovdjur och vilt](#).

Bilden nedan visar förvaltningsplanens kontext på en schematisk nivå. Det är flera olika pusselbitar som tillsammans bidrar till helheten och en adaptiv vargförvaltning. (Illustrationen är framtagen med hjälp av AI).

Förvaltningen av varg, liksom de mål som sätts, påverkas av de juridiska ramar som finns. De juridiska förutsättningarna beskrivs översiktligt i bilaga 3 till förvaltningsplanen, och innefattar bland annat [Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter \(art och habitatdirektivet\)](#) samt [Konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö \(Bernkonventionen\)](#). Dessutom kan förvaltningen påverkas av och ha påverkan på ett antal olika samhällsprocesser och strategier. Att försöka samordna mål och strategier för alla områden bedöms inte vara möjligt i framtagandet av denna plan. Inte heller att konsekvensbeskriva hur de påverkar varandra i någon större utsträckning. Naturvårdsverket har därför valt att enbart beskriva några av de andra mål och strategier som kan beröra vargförvaltningen i avsnitt 5.3

Att genom förvaltningsplanen tidsätta minskningen ned mot gällande referensvärde är inte möjligt. I vilken omfattning, och hur pass kontinuerligt den stegvisa minskningen kan ske beror på hur effektivt de ytterligare åtgärderna kommer på plats och genomförs i förvaltningen (som bland annat beror på framtida tillförsel av medel) och vilken populationsutveckling som den utökade kunskapsinhämtningen och uppföljningen visar. Under planperioden 2026–2031 är det således osäkert hur mycket vargstammen kan komma att minska.

1.5 Viktiga begrepp inom viltförvaltningen i Sverige

Alla vilda däggdjur och fåglar definieras som vilt enligt 2 § jaktlagen (1987:259). Det innebär drygt trehundra reproducerande arter i Sverige. Av dessa är ett fyrtiotal arter jaktbara genom allmän jakt och licensjakt. Därutöver får vilt jagas genom skyddsjakt för att till exempel förebygga skada.

Viltförvaltning är ett begrepp som innefattar såväl praktiska som administrativa åtgärder och kan ha flera syften. Det är ett begrepp som inte definieras i jaktlagstiftningen. Jaktlagen använder begreppet viltvård.

I [Strategi för svensk viltförvaltning 2022–2029](#) avses med viltförvaltning det riktade arbete som samhällets olika aktörer gör för att på ett långsiktigt och hållbart sätt vårda, tillvarata och styra naturresursen vilt mot uppsatta mål. Viltförvaltning innebär därmed något mer än att bara vårda viltet, utvinna en resurs eller stävja ett problem. Naturvårdsverket utgår i förvaltningsplanen ifrån begreppet viltförvaltning så som det definieras i [Strategi för svensk viltförvaltning 2022–2029](#) och syftar i första hand på länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Sametinget när begreppet förvaltande myndigheter tas upp.

Gynnsam bevarandestatus Begreppet gynnsam bevarandestatus är centralt i art- och habitatdirektivet. I direktivets artikel 1 återfinns definitionen av gynnsam bevarandestatus. En arts bevarandestatus är summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer inom det territorium som anges i artikel 2. Bevarandestatusen anses ”gynnsam” när:

- Uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö, och
- Artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
- Det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.

Artens bevarandestatus är centralt i flertalet av jaktlagstiftningens bestämmelser om varg, exempelvis genom att beslut om licensjakt på varg endast får meddelas om jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

2026-06-25

Referensvärde. Begreppet är direkt kopplat till gynnsam bevarandestatus och finns beskrivet på Naturvårdsverkets sida [Referensvärde för varg i Sverige](#).

Minimivåer. Antal individer av respektive rovdjursart på regional nivå som förvaltningen ska syfta till att inte underskrida. Minimivåernas funktion i förvaltningen och översynen av minimivåer beskrivs närmare i avsnitt 5.7.

Genetiskt viktiga individer. Genetiskt viktiga individer är sådana individer som har lågt släktskap med den skandinaviska populationen och därmed kan bidra till att minska förlusten av genetisk variation. I nuläget bedöms östliga invandrare (F0) och deras avkommor (F1) som genetiskt viktiga. Naturvårdsverket har påbörjat ett uppdrag att beräkna genetisk unikhet för olika individer i populationen, vilket kan göra att, med en mer individbaserad förvaltning, andra individer kan komma att anses vara genetiskt viktiga. Även vargar med skandinaviskt ursprung är viktiga för populationen som helhet och alla vargar faller under samma jaktlagstiftning.

Förvaltningsåtgärder och ytterligare förvaltningsåtgärder. Med förvaltningsåtgärder avses alla de åtgärder som utförs inom vargförvaltningen. De ytterligare förvaltningsåtgärder avser åtgärder som har tillkommit eller kommer tillkomma från och med 2026. De ytterligare förvaltningsåtgärder är särskilt beskrivna under respektive avsnitt i kapitel 3.

Individbaserad förvaltning. Individbaserad förvaltning innebär att enskilda individers värde påverkar vilka förvaltningsåtgärder som genomförs. Ju mindre populationsstorleken blir desto mer individbaserad förvaltning kommer krävas, där större hänsyn behöver tas till genetiskt viktiga individer.

Andra viktiga begrepp som behöver definieras för att skapa tydlighet i förvaltningen hos alla intressenter och aktörer utvecklas successivt på Naturvårdsverkets hemsida.

2. Mål

Detta kapitel syftar till att beskriva de övergripande målen under innevarande förvaltningsplansperiod 2026-2031. Varg, liksom övriga stora rovdjur, står under ett internationellt skydd. Sverige har förbundit sig att skydda dessa och andra arter i ett flertal konventioner samt genom EU:s gemensamma lagstiftning. I nationell rätt regleras förvaltningen av varg genom lagar, förordningar och föreskrifter. Utöver detta finns såväl EU-rättslig som nationell praxis att förhålla sig till. Läs mer om de juridiska ramarna för vargförvaltningen i bilaga 3.

2.1 Politiska mål som vargförvaltningen ska bidra till

Av proposition 2012/13:191 *En hållbar rovdjurspolitik* framgår att det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken är:

”... att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.”

Det långsiktiga målet innebär att en gynnsam bevarandestatus för arterna ska upprätthållas. Samtidigt påverkar hänsyn till tamdjurshållning och socioekonomiska avväganden vilka förvaltningsåtgärder som behöver genomföras.

Propositionen innefattar även ett politiskt mål som är centralt för rovdjursförvaltningen inom renskötselområdet:

”Toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur ska vara maximalt 10 procent räknat på den aktuella samebyns faktiska renantal. Renantalet baseras på fastställda renlängder som lämnats in till länsstyrelsen och utgörs av årliga renräkningar av vinterrenhjorden (efter slakt).”

Vidare uppges i samma proposition vad gäller varg att

- Vargens referensvärde för gynnsam bevarandestatus när det gäller populationen i Sverige, med utgångspunkt i Skandulvs redovisning av minsta livskraftiga population om 100 individer, ska vara 170–270 individer*,
- Att vargens referensvärde för gynnsam bevarandestatus när det gäller utbredningsområdet i Sverige ska vara hela Sverige förutom den alpina regionen och Gotlands län,
- Att vargstammens koncentration minskas där den är som tätast,
- Att vargens förekomst i renskötselområdet i huvudsak ska begränsas till de områden där den gör minst skada, och
- Att vargens förekomst i län med fäbodbruk, intensiv fårskötsel eller skärgårdar i huvudsak ska begränsas till de områden där den gör minst skada.

* Bedömningen av referensvärde för populationsstorlek har uppdaterats över tid, se bilaga 2.

2.2 Förvaltningsplanens målsättningar under förvaltningsperioden 2026–2031

Nedan beskrivs de mål som förvaltningsplanen syftar att arbeta mot under förvaltningsplansperioden 2026–2031, samt delmål och åtgärder som kan bidra till dessa. Åtgärderna utvecklas mer under kapitel 3.

På grund av osäkerheterna beskrivs målsättningar och åtgärder tydligast för början av planperioden (se rubrik ”Hantering av osäkerheter inom vargförvaltningen”).

Förvaltningsplanen kommer att kompletteras med olika typer av vägledning till länsstyrelsen som kopplar till åtgärderna och kan uppdateras årligen eller vid behov. Beroende på vad som sker med de osäkerheter som finns, hur snabbt de beskrivna åtgärderna påbörjas och finns på plats samt de utvärderingar som görs kan åtgärderna samt möjligheterna och tidsplanen för en stegvis minskning av vargstammen sedan förändras över tid.

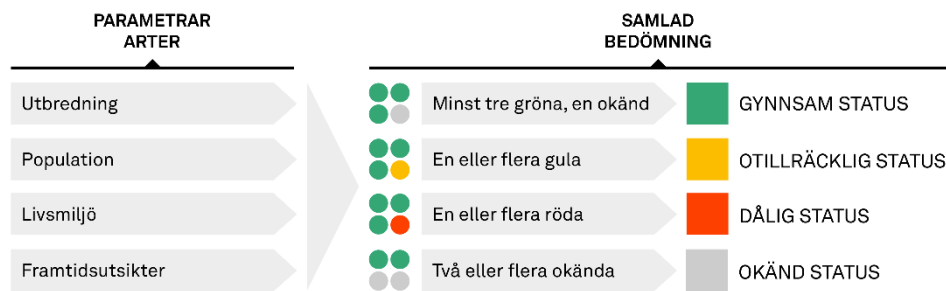
Mål: att bevara gynnsam bevarandestatus

Ett av de övergripande målen under förvaltningsplansperioden är att bevara vargens gynnsamma bevarandestatus i enlighet med art- och habitatdirektivet och proposition 2012/13:191. Se stycke 1.5 för art- och habitatdirektivets definition av gynnsam bevarandestatus.

För att ange gynnsam bevarandestatus som helhet vid den praktiska bedömningen i samband med rapporteringen till art- och habitatdirektivet enligt artikel 17 krävs att samtliga fyra utvärderade kategorier (utbredning, population, livsmiljö och framtidsutsikter) är positiva (eller tre ”positiva” och en ”okänd”)². För bedömning av kategorin ”population”, tas hänsyn till populationens storlek i förhållande till referensvärdet, utbredningsområde och populationens trend över tid. I vägledningen till rapportering anges att populationen endast i undantagsfall kan anses ha gynnsam bevarandestatus om trenden över tid är negativ. För att bedöma ”framtidsutsikter” görs en sammanvägning av de hot och de bevarandeåtgärder som antas kunna påverka populationen i framtiden.

---

² Naturvårdsverket (2025).

Figur 1. Format för bedömning av gynnsam bevarandestatus vid artikel 17-rapportering

FÖRUTSÄTTNINGAR/KRITERIER

- Antalet vargar i Sverige överstiger det beslutade referensvärdet för gynnsam bevarandestatus avseende populationsstorlek. En minskning av populationens storlek behöver ske stegvis.
- Referensvärdet för vargens utbredningsområde i Sverige är hela Sverige förutom den alpina regionen och Gotlands län. Det är en miniminivå, det vill säga det minsta område som krävs för att en livskraftig vargpopulation ska kunna bibehållas på lång sikt.
- Nya invandrade vargar (immigranter) som reproducerar sig i den skandinaviska populationen behöver tillkomma kontinuerligt. Minst 2-3 sådana individer behöver reproducera sig varje 10-årsperiod.
- De demografiska parametrarna (födslo- och dödstal) försämras inte jämfört med perioden 2020–2025.
- Den genetiska variationen minskar inte med mer än motsvarande 5% på 100 år.

ÅTGÄRDER SOM BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA MÅLET

Naturvårdsverket avser att under planperioden 2026–2031, tillsammans med bland annat länsstyrelserna, genomföra ett antal åtgärder för att på ett mer detaljerat sätt kunna övervaka utvecklingen av vargstammen. Syftet med åtgärderna nedan är att göra en fördjupad uppföljning av vargstammens utveckling och utifrån denna anpassa förvaltningsåtgärder för att bibehålla gynnsam bevarandestatus.

Åtgärderna beskrivs ytterligare i kapitel 3.

- Under 2026 påbörja utökad DNA-provtagning och analys.
- Från och med 2026 utökad närvaro i fält
- Under 2026 påbörja bedömning av eventuell demografisk förändring av vargstammen
- Under 2026 initiera ett fördjupat samarbete med Norge och Finland.
- Under 2026 fortsätta arbetet med att beräkna genetisk unikhet bland individerna i populationen.
- Under 2026 påbörja arbetet med helgenomanalyser av döda och märkta vargar. Metodutveckling och preliminära resultat väntas under 2027. Från och med 2028 ska dessa genomföras rutinmässigt.

2026-06-25

- Under 2026 påbörja förberedande arbete för att skapa beredskap för flytt av varg, som kan bli aktuellt under vinterperioden 2027-2028.
- Från och med 2026 används den utökade genetiska och demografiska kunskapen om populationen i den praktiska förvaltningen för att inte riskera populationens gynnsamma bevarandestatus.
- Naturvårdsverket fortsätter under förvaltningsplansperioden att bidra med ekonomiskt stöd för att upprätthålla inventering, genetisk kartläggning, samt uppföljning av den svenska vargstammen för bedömning av bevarandestatusen.
- Naturvårdsverket fortsätter samarbetet med Sveriges veterinärmedicinska anstalt och Naturhistoriska riksmuseet kring uppföljning av vargstammens hälsostatus.
- Länsstyrelserna bör i sina regionala planer ta hänsyn till ovanstående förutsättningar/kriterier.

Uppföljning: Från och med 2026 genomför Naturvårdsverket årligen en analys och utvärdering av demografiska-, genetiska- och förvaltningsparametrar gällande vargpopulationen.

Eftersom förvaltningen ska vara adaptiv kan dessa åtgärder komma att ändras, utvecklas och prioriteras olika under förvaltningsperioden.

Mål: tamdjurshållning ska inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas

Ett av de övergripande målen under förvaltningsplansperioden är att tamdjurshållning inte påtagligt ska försvåras och socioekonomisk hänsyn tas, i enlighet med regeringens proposition 2012/13:191.

DELMÅL

- Begränsa negativ påverkan av varg på tamdjurshållning, renskötsel och människor
- Fortsatt arbete med och utveckling av förvaltningsverktyget bland berörda parter som kan bidra till minskade förluster för rennäringen
- Medelvärde för antalet angrepp på får har under förvaltningsplansperioden minskat jämfört med perioden 2020–2025
- Medelvärde för antal angrepp på hundar har under förvaltningsplansperioden minskat jämfört med perioden 2020–2025

ÅTGÄRDER SOM BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA MÅLET

- Verka för att det finns tillräckliga medel till bidrag för skadeförebyggande åtgärder samt ersättning för att kompensera skador orsakade av varg
- Länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län arbetar, i samråd med Sametinget och samebyarna i respektive län, med förvaltningsverktyget i syfte att bidra till en

2026-06-25

gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur och samtidigt upprätthålla en hållbar renskötsel.

- Sametinget och Naturvårdsverket samverkar i utvecklingen av förvaltningsverktyget.
- Länsstyrelserna fortsätter att i mån av medel lämna bidrag till förebyggande åtgärder, samt utbetala ersättningar för skador orsakade av varg.
- Länsstyrelserna bör i sina regionala planer behandla frågor om skador på tamdjur och socioekonomiska konsekvenser
- Naturvårdsverket fortsätter att ge i uppdrag åt Viltskadecenter att systematiskt testa, utvärdera och vägleda om förebyggande åtgärder.
- Skydds jakt fortsätter användas som ett av flera verktyg när förutsättningarna enligt jaktlagstiftningen är uppfyllda.
- Licensjakt fortsätter användas som ett av flera verktyg när förutsättningarna enligt jaktlagstiftningen är uppfyllda.

Uppföljning: Naturvårdsverket följer årligen upp användningen av licens- och skydds jakt. Naturvårdsverket och Viltskadecenter följer årligen upp användningen av viltskademedel samt skador på tamdjur och hundar. Sametinget följer årligen upp skador på ren.

Eftersom förvaltningsplanen ska vara adaptiv kan dessa åtgärder komma att ändras, utvecklas och prioriteras olika under förvaltningsperioden.

Mål: en stegvis minskning av vargpopulationen med bibehållen gynnsam bevarandestatus

DELMÅL

- Att minska vargstammen till 270 individer när det finns förutsättningar för det.

För att kunna genomföra en minskning av vargpopulationen med bibehållen gynnsam bevarandestatus är det viktigt att minskningen sker stegvis och utvärderas löpande.

ÅTGÄRDER SOM BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA MÅLET

- Den myndighet som har beslutanderätt fattar årligen beslut om licensjakt på varg, om förutsättningarna enligt jaktlagstiftningen är uppfyllda.

Uppföljning: Naturvårdsverket genomför under 2026 den första av de årliga utvärderingar som nämns ovan. Genom att göra en årlig analys och utvärdering av demografiska-, genetiska- och förvaltningsparametrar i populationen kan också en bedömning göras av effekten av eventuella tidigare minskningar och möjligheten till framtida minskningar utan att riskera gynnsam bevarandestatus.

2026-06-25

Eftersom förvaltningsplanen ska vara adaptiv kan denna åtgärd komma att ändras och utvecklas under förvaltningsperioden.

Mål: Kartlägga och motverka illegal jakt

Illegal jakt är ett lagbrott och ska inte förekomma. Det försvårar också möjligheterna att bedriva en hållbar förvaltning av vargpopulationen. Omfattningen av illegal jakt är svår att uppskatta, och förutom bekräftade fall av illegal jakt så ingår den som en del av det som benämns okänd inom ”övrig dödlighet” vilket omfattar naturlig dödlighet, sjukdom, olyckor, trafik och okänd orsak.

DELMÅL

- Att den okända dödligheten under planperioden minskar jämfört med perioden 2020–2025.

ÅTGÄRDER SOM BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA MÅLET

- Naturvårdsverket ger forskare i uppdrag att uppskatta/beräkna den illegala jakten på varg samt att beräkna omsättningstakten för revirmarkerande vargar ur ett nationellt perspektiv.
- Samverkan med Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten samt andra berörda myndigheter fortsätter och utvecklas på både nationell och regional nivå.
- Länsstyrelserna tillsammans med Polismyndigheten bör fortsatt arbeta med, alternativt utveckla, en regional strategi för arbetet mot illegal jakt på stora rovdjur. Strategin bör redovisas i de regionala förvaltningsplanerna.
- Undersöka effekter av olika åtgärder för att exempelvis genom ökad närvaro i fält motverka illegal jakt.
- Vid behov informera om illegal jakt och konsekvenser av den.

Uppföljning: Naturvårdsverket sammanställer och utvärderar resultaten av beräkningarna av den okända dödligheten hos varg och deltar på olika sätt i arbetet och uppföljningen av arbetet mot illegal jakt.

Mål: Ökat förtroende för förvaltningen bland befolkningen

DELMÅL

- En större andel av befolkningen tolererar att ha varg i närområdet jämfört med andelen i tidigare genomförda undersökningar.
- En stor andel av befolkningen har fortsatt förtroende för förvaltande myndigheter.
- Länsstyrelsernas regionala mål för förvaltningen av varg inkluderar ett tydligt socioekonomiskt resonemang avseende såväl näringar och fritidsintressen som kulturellt betingade verksamheter.

ÅTGÄRDER SOM BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA MÅLET

- Naturvårdsverket vidareutvecklar under förvaltningsperioden strukturen för samverkan med länsstyrelserna inom den regionaliserade viltförvaltningen.
- Naturvårdsverket utvecklar arbetet med revidering av de nationella förvaltningsplanerna för stora rovdjur, samt samordning av processen.
- Det bör finnas beredskap för att vid behov genomföra lokala/regionala kommunikationsinsatser och kunskapsspridning som rör varg.
- Den myndighet som har beslutanderätt kan, när förutsättningarna är uppfyllda, besluta om licensjakt bland annat för att begränsa de socioekonomiska konsekvenserna.

Uppföljning: Naturvårdsverket följer, samt vid behov beställer, attitydundersökningar för att utvärdera måluppfyllelsen.

2.3 Juridiska och ekonomiska osäkerheter

Vid tidpunkten för framtagandet av förvaltningsplanen finns osäkerheter kring flera aspekter av vargförvaltningen. Det är därför viktigt med tydlighet och transparens kring dessa, vilka beskrivs nedan.

Naturvårdsverket har under 2025, på uppdrag av regeringen, rapporterat 170 vargar som referensvärde för populationsstorlek i enlighet med den rapportering som görs vart sjätte år enligt art- och habitatdirektivet. Länsstyrelsernas beslut om licensjakt efter varg 2026, med ett uttag som sammantaget bedömdes resultera i en nationell population hösten 2026 om 272 vargar, upphävdes av Förvaltningsrätten i Luleå i december 2025³. Kammarrätten i Sundsvall avslog länsstyrelsernas överklaganden i januari 2026⁴. Den huvudsakliga frågan som Kammarrätten hade att ta ställning till i målen var om den beslutade licensjakten kunde ske utan att den försvårade upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus. I Kammarrättens domar redogör domstolen för det referensvärde om 170 vargar för gynnsam bevarandestatus som Naturvårdsverket rapporterade till EU år 2025 i enlighet med regeringens beslut.

Kammarrätten hänvisar till Naturvårdsverkets skrivelse från mars 2025 och konstaterar att de förvaltningsåtgärder som Naturvårdsverket bedömt nödvändiga för ett lägre referensvärde i allt väsentligt inte är på plats och att det i övrigt inte finns tillräckligt underlag varken för slutsatsen att de kommer att kunna genomföras eller ge önskad effekt. Kammarrätten bedömer att det är uppenbart att gynnsam bevarandestatus förutsätter en klart högre nivå än den för minsta livskraftiga population, vilket enligt Naturvårdsverkets skrivelse från mars 2025 beräknas till ca 170 individer för den svenska vargstammen. Domstolen bedömer att det saknas utredning som ger stöd för att med den nu beräknade nivån för

---

³ Förvaltningsrätten i Luleå mål nr 2186-25, 2182-25, 2198-25, 2185-25, 2202-25 och 2203-25.

⁴ Kammarrätten i Sundsvall mål nr 3134-25, 3136-25, 3158-25, 3168-25, 3171-25 och 3170-25.

minsta livskraftiga vargpopulation beräkna en så låg population som 270 vargar för gynnsam bevarandestatus.

Sammantaget bedömer domstolen att det saknas anledning att frånga Högsta förvaltningsdomstolens avgörande från 2016 (HFD 2016 ref. 89) om hur gynnsam bevarandestatus ska bedömas. Av den domen framgår att det år 2015 bedömdes behövas 300 vargar för att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus, förutsatt att minst en varg invandrar från Finland vart femte år och reproducerar sig i den svenska vargstammen. Mot denna bakgrund bedömde Kammarrätten att den beslutade licensjakten inte kunde ske utan att upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen försvårades.

Hur de rättsliga processerna kan komma att påverka förvaltningen de kommande åren är oklart, men kan föranleda att förvaltningsplanen behöver revideras. Naturvårdsverket har i förvaltningsplanen utgått från det nu rapporterade referensvärdet som en grund för de åtgärder som föreslås.

För att kunna genomföra de åtgärder som listas krävs finansiering, se kapitel 4. Planen har tagits fram med utgångspunkt i regeringens budget för 2026 och den finansiering som beskrivits där. Om de finansiella förutsättningarna förändras kan det också leda till att planen och de åtgärder som beskrivs behöver revideras.

2.4 Motstående intressen

Det som i huvudsak begränsar rovdjuren är de faktorer som leder till konflikt mellan mänskliga intressen. För varg kan det å ena sidan exempelvis handla om tamdjursägare som får sina djur skadade eller dödade av varg, eller är oroliga att detta ska ske. Det kan också handla om att jägare ser varg som en konkurrent om bytesdjur, ett hot mot jakthundar eller möjligheten att bedriva jakt som en meningsfull sysselsättning. Det kan även handla om människor som upplever begränsningar av sin livskvalitet av rädsla att stöta på en varg.

Å andra sidan kan det finnas konflikter där människor är upprörda över att det inte finns varg i vissa områden, som tycker att det finns ett egenvärde i att varg finns, att avsaknaden försämrar exempelvis naturupplevelsen och möjligheten till naturturism, eller att det behövs fler vargar för att minska exempelvis skador av klövvilt på åkermark, eller viltolyckor.

Ytterligare en konfliktyta är förvaltningsbeslut från exempelvis länsstyrelserna, där olika människor och intressen ofta också har olika syn på beslut om, eller avsaknad av beslut om, licens- och skydds jakt.

En del av de övergripande målen i rovdjursförvaltningen kan anses vara otydliga, och i vissa fall också innebära konflikter med mål i andra strategier och samhällsmål.

Ett exempel på detta är att det i livsmedelsstrategin 2.0 står att ”En viktig fråga för regeringen är att skapa förutsättningar för en ökad svensk livsmedelsproduktion och en stärkt livsmedelsberedskap i landet. [...] En fråga av stor betydelse, särskilt för får- och lammproducenter, är problemen med stora rovdjursstammar. ”. I

2026-06-25

rovdjurspropositionen som nämnts ovan står att ett av målen med rovdjurspolitiken är att tamdjurshållningen inte påtagligt försvåras och att socioekonomisk hänsyn tas. Samtidigt är ett av kriterierna för gynnsam bevarandestatus att vargens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid. Det innebär att ett av målen är att vargstammen ska finnas i stora delar av Sverige, samtidigt som det i sig skulle kunna innebära att det försvårar tamdjurshållningen. Vad som till exempel räknas som påtagligt är inte definierat och varierar beroende både på i vilken skala man mäter och vem man frågar.

Sammanfattningsvis kan sägas att om vargpopulationen genom predation eller på andra sätt bidrar till att andelen betande djur i Sverige minskar kan det få en påverkan på olika typer av mål där betande djur spelar en viktig roll. Det kan till exempel handla om restaureringsmål för gräs- och betesmarker eller livsmedelsberedskap. Om vargpopulationen å andra sidan minskar till en sådan storlek att den inte längre bedöms ha gynnsam bevarandestatus riskeras andra mål och åtaganden, exempelvis inom art- och habitatdirektivet. Det behöver därför ständigt ske avvägningar och bedömningar av olika åtgärders effekter.

Naturvårdsverket bedömer att det inte under förvaltningsplansperioden kommer att vara möjligt att lösa ut dessa målkonflikter, men att det genom de åtgärder som beskrivs i planen är möjligt att mildra de negativa effekter som dessa konflikter kan ge upphov till.

3. Åtgärder som genomförs inom vargförvaltningen

Detta kapitel syftar till att beskriva de förvaltningsåtgärder som rutinmässigt sker i vargförvaltningen samt hur ytterligare förvaltningsåtgärder, baserade på tidigare beskrivna regeringsuppdrag, kan genomföras. För respektive åtgärd beskrivs först nuvarande åtgärder, därefter följer ett stycke med de ytterligare åtgärder som bör genomföras, vem/vilken myndighet som har ansvar för dessa och tidsplan. Syftet med de ytterligare åtgärderna är att fungera som ett komplement till de ordinarie åtgärderna som görs i vargförvaltningen.

Naturvårdsverket redovisade i regeringsuppdraget *Ytterligare förvaltningsåtgärder för varg* att ett referensvärde på 220 vargar eller lägre, åtföljt av en uttalad målsättning att den faktiska populationens storlek ska minska betydligt, innebär en risk att populationens trend eller framtidsutsikter blir negativa. Det skulle innebära att vargen inte längre har gynnsam bevarandestatus i landet och påtagligt försvåra en aktiv vargförvaltning.

En kraftigt minskad populationsstorlek tillsammans med ett referensvärde om 220 vargar eller lägre ställer höga krav på utökad övervakning och mer individbaserad förvaltning av populationen, vilket beskrivs under respektive punkt i kapitlet. Det kommer vara viktigt i syfte att snabbt och detaljerat fånga upp eventuella förändringar i populationens demografi och genetik. Ökad övervakning och mer individbaserad förvaltning behövs också för att förvalta populationen så att negativa förändringar, som kan påverka vargens gynnsamma bevarandestatus, minimeras.

Naturvårdsverket beskrev vidare i regeringsuppdraget *Ytterligare förvaltningsåtgärder för varg* att när den regionala förvaltningen inlett ytterligare förvaltningsåtgärder och dess effekter kan utvärderas kan en stegvis minskning av populationen inledas. I takt med att vargstammen närmar sig referensvärdet ställs högre krav på en mer individbaserad förvaltning och ökad omfattning av de ytterligare åtgärder som Naturvårdsverket i tidigare regeringsuppdrag redovisat som nödvändiga för en successiv minskning av vargstammen.

Ytterligare förvaltningsåtgärder förutsätter att det finns medel avsatta för genomförandet av åtgärderna. Den uppskattade kostnaden för respektive åtgärd redovisades av Naturvårdsverket i ovanstående regeringsuppdrag 2025. Den exakta kostnaden kan dock variera mellan år och följs upp bland annat genom redovisningen som beskrivs i kapitel 4.

Att i förvaltningsplanen tidsätta minskningen ned mot gällande referensvärde är dock inte möjligt. Omfattning, och hur kontinuerligt den stegvisa minskningen kan ske beror på hur effektivt de ytterligare åtgärderna kommer på plats och genomförs

i förvaltningen. Det beror bland annat på framtida tillförsel av medel och vilken populationsutveckling som den utökade kunskapsinhämtningen och uppföljningen visar på.

De ytterligare förvaltningsåtgärderna innebär exempelvis en tydligare övervakning av vargens biologiska förutsättningar för överlevnad, både vad gäller demografiska parametrar (reproduktion, mortalitet, in- och utvandring) samt genetiska parametrar (genetisk diversitet, inavel, genetisk struktur och genflöde). Vid ökad övervakning av genetik och demografi finns möjligheter att tidigt upptäcka eventuella varningssignaler (exempelvis minskade reproduktion eller försämrad genetisk status). Förvaltningen kan också på ett mer detaljerat sätt rikta åtgärder för att öka överlevnad och reproduktion av genetisk värdefulla individer, eller för att upprätthålla en tillräcklig nivå av genflöde i populationen.

För respektive del finns ett särskilt avsnitt som beskriver de ytterligare förvaltningsåtgärderna, ansvar för genomförande och möjlig tidsplan.

Naturvårdsverket avser att årligen följa upp vilka av åtgärderna som påbörjats eller är på plats samt göra en fördjupad bedömning och värdering av populationens demografiska och genetiska situation baserat på den ytterligare data som samlats in. Uppföljningen av åtgärderna beskrivs i detalj i kapitel 4.

3.1 Övervakning och inventering

Kunskapen om populationens trender, utbredning, hälsostatus, demografi och genetik är nödvändig för att kunna genomföra en hållbar och långsiktig vargförvaltning. Denna kunskap utgör bland annat grund för internationell rapportering, beslut om jakt, förebyggande åtgärder och ersättning till samebyarna för förekomst av rovdjur.

Inventering av varg sker mellan första oktober och sista mars varje år.

Inventeringens mål är att fastställa antalet familjegrupper, revirmarkerande par och föryngringar som finns under den perioden. Den sker varje år vid samma tidpunkt och med i stort sett samma metoder och regler i Sverige och Norge. Det gör inventeringsresultaten möjliga att jämföra mellan år, länder och områden för att på ett så bra sätt som möjligt kunna följa vargstammens utveckling i Skandinavien. Inventeringsresultatet avser antalet föryngringar under föregående vår. Om inventeringssäsongen är 2024/25, så inventeras revirmarkerande vargar och de valpar som föddes på våren 2024. Valpar som är födda våren 2025 inventeras kommande vinter, det vill säga inventeringssäsongen 2025/26.

- Inventering av varg utanför renskötselområdet fokuserar i huvudsak på att registrera vargar som hävdar revir. Stationära förekomster av varg delas in i tre kategorier inom ramen för inventeringen:
- Familjegrupper (minst tre vargar i sällskap i ett revir varav minst en revirmarkerar regelbundet).
- Revirmarkerande par.
- Övriga stationära vargar (främst i Norge).

- I renskötseområdet inventeras årligen alla förekomster av varg.
- För mer information om hur inventeringen genomförs, besök [Varg, population i Skandinavien](#).
- Vargpopulationens hälsostatus följs av SVA och Naturhistoriska Riksmuseet.

3.2 Metoder för varginventering

Varg inventeras på vintern med hjälp av spårning på snö, viltkameror och DNA-analyser från framför allt spillning och urin. Vid snöspårningen dokumenteras olika revirmarkeringar samt spår från olika vargar. Dessutom används information från vargar som är märkta med sändarhalsband i forskningssyfte samt information från DNA-analyser av döda vargar och saliv från vargangrepp på tamdjur. All kvalitetssäkrad information används för att dokumentera vilken social status vargförekomsten har, det vill säga om det är en familjegrupp, ett revirmarkerande par om föryngring har skett. Den kvalitetssäkrade informationen används också för att särskilja olika förekomster och revir från varandra.

De vargar som inte hävdar revir inventeras endast inom renskötseområdet där antal vargar per sameby är grund för ersättning för förekomst av varg i samebyar. För mer information om inventeringsmetodik, läs [Varg: Instruktion för inventering](#)

3.2.1 Uppskattning av antalet vargar

Resultatet från inventeringarna används för att beräkna den totala höstpopulationens storlek. Syftet är att ge en bruttosiffra (inkluderande även individer som dör under inventeringsperioden) över antalet vargar i populationen under inventeringsperioden så att det går att göra jämförelser från år till år och följa utvecklingen i vargstammen. Populationsuppskattningen baseras på antalet föryngringar (familjegrupper med årsvalpar) det enskilda året multiplicerat med en omräkningsfaktor på 10.

I inventeringsrapporten finns även en kompletterande beräkningsmetod för antalet vargindivider i olika delar av Skandinavien. Den så kallade RovQuant-modellen kan användas för att beräkna antalet vargar i Skandinavien samt hur tätheten av varg fördelar sig i Sverige respektive Norge. Modellen kan även beräkna antalet individer i mindre områden såsom län och norska fylken. Båda beräkningsmetoderna har använts under flera år i den beskattningsmodell (för mer information om beskattningsmodellen, se avsnitt 3.5) som ligger till grund för bland annat beslut om licensjakt. De två metoderna, med olika beräkningsmetodik, ger oftast samstämmiga resultat med helt överlappande konfidensintervall, men RovQuant-modellen ger en lägre osäkerhet i beräkningen.

3.2.2 Samarbete med Norge och Finland

Sverige och Norge har ett nära samarbete kring inventeringar av stora rovdjur. Sedan hösten 2014 finns en gemensam metodik för varg. Data från inventeringarna

registreras i en omfattande gemensam databas (Rovbase). Det finns också samarbete med Finland kring genetiska analysmetoder, forskning och förvaltningsfrågor. Mellan 2020 och 2025 fanns också ett gemensamt ramverk för vargförvaltning mellan Sverige Norge och Finland.

3.2.3 Ytterligare åtgärder: utökad övervakning och samverkan

Naturvårdsverket bedömer att en utökad övervakning krävs för att i högre detaljeringsgrad följa bland annat den genetiska och demografiska statusen i populationen om populationen ska minskas. Syftet är att i ett tidigt skede upptäcka om dessa parametrar försämras vid en minskad populationsstorlek.

Naturvårdsverket bedömer att den utökade övervakningen kan uppnås bland annat genom en större insamling av DNA, där fler vargar inventeras under en större del av året. Vilka parametrar som analyseras vid en given tidpunkt kan variera beroende på resultatet av tidigare bedömningar.

Nedan finns förslag om hur en utökad övervakning kan ske som komplement till den ordinarie inventeringen. Alla åtgärder behöver sannolikt inte genomföras i alla län varje år. Prioritering och genomförande av åtgärderna bör stämmas av med Viltskadecenter vid behov.

- Särskiljning och utbredning av vargrevir, för att få en mer detaljerad bild av var gränser mellan och utbredning av olika revir är än vid den ordinarie inventeringen.
- Undersökning utanför inventeringsperioden om föryngring har skett
- Dokumentation av övrig stationär varg.
- Ytterligare DNA-provtagning vid rovdjursangrepp på tamdjur eller hundar.
- Följa vargar med östligt ursprung eller av annan anledning (till exempel F1) högt genetiskt värde. Metoden kan se olika ut i olika delar av landet och tidpunkter.
- Undersöka om både hane och tik i ett vargpar är i livet i andra halvan av februari – mars.
- Utanför inventeringsperioden identifiera samt följa östlig invandrad varg eller varg med högt genetiskt värde.

Ovanstående ytterligare övervakning kan delvis användas utanför inventeringsperioden, bland annat som underlag för förvaltningsbeslut.

Som en del av den utökade förvaltningen av varg föreslår Naturvårdsverket också att samarbetet med grannländerna fördjupas genom att upprätta en gemensam förvaltningsplan, alternativt en fördjupad version av det gemensamma ramverket, för vargförvaltning mellan Sverige Norge och Finland.

Ytterligare en viktig del i den utökade övervakningen handlar om närvaro i fält. För att de genetiska parametrarna inte ska försämras är det av stor vikt att de vargar som bedöms som genetiskt värdefulla kvarstår och föryngrar sig i

vargpopulationen. Ett möjligt sätt att bidra till detta är genom en ökad närvaro i fält, särskilt i områden med varg med högt genetiskt värde. Delvis täcks denna åtgärd av punkterna ovan, men det går också att bedriva utökad närvaro i fält om det bedöms behövas för att till exempel förhindra illegal jakt.

Ansvar: Insamling av data och utökad övervakning genomförs av länsstyrelserna. SLU Viltskadecenter ansvarar för koordinering av insamling och analys av dessa ytterligare prover samt stöd till länsstyrelserna kring insamling, i likhet med ordinarie inventering. Naturvårdsverket ansvarar för att med hjälp av denna data tillsammans med övrig kunskap om populationen bedöma den demografiska utvecklingen. Naturvårdsverket ansvarar för samverkan med motsvarande myndigheter i Norge och Finland kring förslagen att ta fram en gemensam förvaltningsplan, alternativt ett fördjupat ramverk för vargförvaltning.

Tidsplan: Den utökade provtagningen och analyserna, samt utökad övervakning kan påbörjas redan under 2026. Utifrån den data som kommer in kommer arbetet att kunna utvecklas och förfinas de kommande åren. Naturvårdsverket ska under 2026 påbörja bedömningen av demografisk utveckling i vargstammen. I takt med ytterligare datainsamling kan även denna fördjupas och förfinas de kommande åren. Naturvårdsverket kan också påbörja det fördjupade samarbetet med Norge och Finland under 2026, och därefter utveckla det under kommande år.

3.2.4 Övervakning av populationens genetik

DNA-prover som samlas in inom och utanför inventeringsperioderna ger en god bild av populationens genetiska utveckling och status. Det släktträd som har rekonstruerats för i stort sett alla valpkullar födda i Skandinavien sedan populationen etablerades (och som årligen uppdateras) är ett viktigt verktyg för att uppskatta graden av inavel och de ursprungliga grundarnas genetiska representation i dagens population. Det är också en viktig aspekt i bedömningen av vargens gynnsamma bevarandestatus och vilka förvaltningsåtgärder som kan genomföras. Se ytterligare detaljer om den genetiska utvecklingen i avsnitt 5.8.2.

3.2.5 Ytterligare åtgärder: mer detaljerad genetisk övervakning

Ett sätt att öka den genetiska övervakningen är att undersöka de olika individernas bidrag till den genetiska variationen. Därför kommer det under förvaltningsperioden tas fram en beräkningsmodell för genetisk unikhet hos samtliga reproducerande individer i den skandinaviska vargpopsulationen. Modellen behöver uppdateras årligen i samband med redovisningen av släktträdet för populationen. Denna modell bidrar med kunskap för att kunna bedriva en mer individbaserad förvaltning, då den ger ett mer exakt mått på hur värdefull varje individ är i populationen. Resultaten från modellen kan sedan användas i den praktiska förvaltningen i syfte att minimera förlusten av genetisk diversitet i populationen i samband med olika förvaltningsåtgärder.

Under förvaltningsperioden kommer det också genomföras helgenomanalyser i syfte att i detalj följa den genetiska utvecklingen, samt att identifiera skadliga

genetiska varianter i populationen. Informationen bidrar till att eventuella förändringar i populationens genetik kan upptäckas i ett tidigare skede.

Ansvar: Naturvårdsverket ansvarar för att dessa analyser genomförs, med stöd av SLU, Viltskadecenter och Uppsala universitet. Länsstyrelserna ansvarar för att med stöd av Naturvårdsverket använda kunskapen i den regionala förvaltningen.

Tidsplan: Arbetet med att beräkna genetisk unikhet för vargindivider i populationen har påbörjats. Resultaten kommer att redovisas årligen i släkträdsrapporten som tas fram av DNA-labbet vid SLU Grimsö. Helgenomanalyser av döda och märkta vargar kommer att påbörjas under 2026, metodutveckling och preliminära resultat väntas färdiga under 2027. Från 2028 och framåt ska sådana analyser genomföras rutinmässigt.

3.3 Skydds jakt

Bibehållen möjlighet till skydds jakt är av stor vikt inom förvaltningen för att snabbt kunna förhindra allvarlig skada. Skydds jakt är ett av flera verktyg som kan användas för att förebygga skador orsakade av rovdjur. Skydds jakt ska dock användas först när andra rimliga alternativ prövats eller bedömts olämpliga. Då verksamheter och lokala förutsättningar skiljer sig åt varierar också vilka skadeförebyggande åtgärder som är möjliga. Bedömningen av lämplig åtgärd måste därför alltid göras i varje enskilt fall utifrån den aktuella situationen. För ett beslut om skydds jakt krävs enligt jaktlagstiftningen att ett antal kriterier är uppfyllda, se vidare i bilaga 3. Länsstyrelserna kan besluta om skydds jakt när Naturvårdsverket delegerat rätten att göra det.

Beslut om skydds jakt kan meddelas även utan inträffad skada om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå. Det finns inget krav på att permanenta skadeförebyggande åtgärder måste vara genomförda innan skydds jakt beviljas. Detta grundas på praktiska och ekonomiska överväganden, särskilt eftersom rovdjursangrepp kan uppstå på många olika platser. För tamdjur som hålls frigående, som renar och fäbodbrukets djur, kan permanenta åtgärder dessutom vara svåra att genomföra.

Skydds jakt behöver fortsatt vara ett viktigt förvaltningsverktyg, även inom en mer individbaserad vargförvaltning. Syftet är främst att snabbt kunna hantera lokala och akuta skador, ofta orsakade av enskilda individer som orsakar återkommande angrepp. Handläggningen av skydds jaktärenden behöver därför vara skyndsam, saklig och tydlig för att rätt åtgärder ska kunna vidtas i tid och för att säkerställa en rättssäker och förutsägbar förvaltning.

En hållbar vargförvaltning bygger på att berörda aktörer känner förtroende för förvaltningen när problem uppstår och att de förstår de beslut som fattas. För att det ska vara möjligt behöver förvaltningen präglas av långsiktighet, förutsägbarhet och transparens. När behovet av en skydds jakt ska prövas kan det i takt med en minskad population av vargar ställas högre krav både på identifiering av den skadegörande individen, en bedömning av dess genetiska betydelse och ökad kännedom om andra individer som kan röra sig i området.

I akuta situationer kan dock en lång handläggningstid leda till ytterligare skador – något som i sin tur kan leda till stora ekonomiska förluster samt riskerar att underminera förtroendet för förvaltningen. Därför är det viktigt att varje beslut om skydds jakt bygger på en noggrann avvägning mellan risken för allvarliga skador och den enskilda individens betydelse för artens gynnsamma bevarandestatus.

Den utökade inventeringen kan förväntas ge förvaltande myndigheter en mer aktuell kunskap om populationen. Detta kan i sin tur möjliggöra kortare handläggningstider vid prövning av skydds jakt, särskilt inom befintliga revir.

Inför ett beslut om skydds jakt ställs höga krav på den beslutande myndigheten vid bedömning av bland annat allvarlig skada samt förebyggande åtgärder. Det behöver göras en avvägning mellan de motstående intressena i syfte att förhindra allvarlig skada och att skydda vargstammen. Som stöd i handläggningen finns [Naturvårdsverkets riktlinjer för skydds jakt på stora rovdjur](#).

Länsstyrelsen kan söka extra medel från Naturvårdsverket för insatser kopplat till genetiskt viktig varg som orsakar eller riskerar att orsaka allvarlig skada. Länsstyrelsen bör utöver ordinarie förebyggande åtgärder även överväga flytt av individen under den period Naturvårdsverket meddelat att flytt behöver ske (se nedan avsnitt om flytt 3.8.).

3.4 Vargar med oönskat beteende

Det händer att vargar rör sig nära människor, tamdjur och bebyggelse. För de som berörs kan detta upplevas som problematiskt, men det innebär inte nödvändigtvis att vargen uppvisar ett onaturligt beteende. Vargar har ingen nedärvd rädsla för exempelvis byggnader eller fordon. Erfarenheter från både Sverige och andra delar av världen visar att situationer där rovdjur rör sig nära bebyggelse oftast inte beror på att enskilda individer utvecklat ett avvikande beteende, utan snarare på att de vistas i områden där de flesta rovdjur av samma art skulle agera på liknande sätt.

Förvaltningen hanterar redan idag situationer med varg nära bebyggelse och människor på ett sätt som håller risken för angrepp på en så låg nivå som möjligt. Vid bedömningen av om skydds jakt är motiverad är det vargens beteende som är avgörande. Oro hos människor kan vara förståelig, men enligt Naturvårdsverket kan oro i sig inte ligga till grund för ett beslut om skydds jakt. Om ett vilt djur orsakar avsevärd skada eller om det kan antas vara farligt för människors säkerhet, får Polismyndigheten enligt jaktlagstiftningen låta avliva djuret, om det inte finns någon annan tillfredsställande lösning.

Som stöd i bedömningen av om en varg uppvisar ett oönskat beteende, och vilka åtgärder som rekommenderas vid olika typer av situationer, kan Viltskadecenters rapport ”*Nära vargar*” användas.⁵ Inom ramen för Life Wild Wolf arbetar Viltskadecenter med att utveckla ett nytt protokoll för hantering av situationer med vargar nära människor. Under 2026 kommer protokollet att provas i flera

---

⁵ Frank (2016).

européiska länder, och efter dessa tester tas en slutlig version fram våren 2027. Framöver kommer EU att hänvisa till detta protokoll som grund för sina rekommendationer.

3.5 Licensjakt

Licensjakt används i första hand för att på lång sikt minska risken för allvarlig skada samt minska de negativa socioekonomiska konsekvenser som arten kan orsaka i vissa områden.

För ett beslut om licensjakt krävs enligt jaktlagstiftningen att ett antal kriterier är uppfyllda, se vidare i bilaga 3. Länsstyrelserna kan besluta om licensjakt när Naturvårdsverket delegerat rätten att göra det.

Naturvårdsverket följer fortlöpande hur beslut om bland annat licensjakt påverkar vargpopulationen. Uppföljning är central i myndighetens fortlöpande bedömning av om möjligheten till jakt, med stöd av delegeringsbeslut, försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus eller om möjligheten annars utnyttjas i stor omfattning. Om Naturvårdsverket bedömer att så är fallet, får myndigheten ändra eller återkalla ett delegeringsbeslut.

Inför varje beslut om licensjakt gör länsstyrelserna en samlad nationell bedömning av hur stort jaktuttag som är möjligt. Bedömningen bygger på en vetenskaplig beskattningsmodell. I beskattningsmodellen beräknas hur olika beskattningsnivåer (jakt) kan förväntas påverka tillväxttakten i den skandinaviska vargpopulationen. I modellen används kunskap och information från Sveriges och Norges DNA-insamling och fastställda inventeringsresultat från föregående inventeringssäsong samt existerande kunskap om den kända totala dödligheten och den potentiella tillväxttakten. På så sätt finns även den okända dödligheten med, inklusive illegal jakt. Även den skandinaviska vargpopulationens utveckling över tid används i modellen. Med hjälp av modellen ges en prognos hur stor populationsstorleken för varg beräknas bli kommande år vid olika nivåer av beskattning. Det görs också en uppskattning av olika beskattningsnivåers konsekvenser för respektive lands möjlighet att uppnå/upprätthålla sina respektive beståndsmål.

För att undersöka vargarnas hälsostatus och upptäcka förändringar undersöker Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) alla döda vargar. Hantering av djurkroppar och djurdelar ingår i det uppdrag Naturvårdsverket årligen ger till SVA. Sedan våren 2020 finns all statistik från aktuella och tidigare skydds- och licensjakter tillgängliga i databasen Rovbase.

Ett av de rovdjurspolitiska målen är att vargstammens koncentration minskas där den är som tätast i syfte att begränsa de socioekonomiska konsekvenserna och förbättra möjligheterna att hålla tamdjur. Analyser har visat att antalet fårbesättningar i ett område är den faktor som starkast korrelerar med antalet vargangrepp på får.⁶ Forskningsresultat indikerar att områden där jakt använts för

---

⁶ Frank m.fl. (2015).

att tömma revir i vargtäta delar av Sverige snabbt återkoloniserar av nya vargar. Att minska koncentrationen av varg i vissa områden medför därför ett behov av en upprepad jakt för att bibehålla en lägre koncentration av revir i dessa områden.

3.5.1 Ytterligare förvaltningsåtgärder inför beslut om skydds- och licensjakt

En mer individbaserad förvaltning innebär att vilken åtgärd, samt omfattningen av den, som genomförs kan vara beroende av vilken vargindivid den ska riktas mot. Utifrån den utökade övervakningen kommer länsstyrelserna under planperioden att få en större kunskap om var olika vargindivider befinner sig och om deras genetiska värde.

Inför beslut om skydds- och licensjakt, förebyggande åtgärder samt andra förvaltningsåtgärder kommer den data som samlas in genom den ytterligare demografiska och genetiska övervakningen att vara viktig. Naturvårdsverket bedömer att den ytterligare kunskapen om vargstammen behöver beaktas på så sätt att åtgärderna om möjligt bidrar till att inte försämra vargstammens genetiska och demografiska parametrar. Det kan exempelvis innebära att fler förebyggande åtgärder, en ökad övervakning eller andra åtgärder vidtas i områden med varg med högt genetiskt värde, eller att en mer omfattande insamling av DNA genomförs innan beslut om licens- och skyddsjakt för att om möjligt undanta individer med högt genetiskt värde.

Vid utveckling eller test av nya förebyggande åtgärder rekommenderar Naturvårdsverket att detta i den mån det är möjligt görs i samverkan med andra län och med stöd av Viltskadecenter.

Ansvar: Länsstyrelserna ansvarar för att använda ovanstående information i bedömningarna av förvaltningsåtgärder. Naturvårdsverket ansvarar för att tillgängliggöra den information som länsstyrelsen behöver för att kunna göra dessa bedömningar, samt vid behov vägleda länsstyrelserna.

Tidsplan: Åtgärderna bedöms kunna påbörjas under 2026, och därefter utvecklas och förbättras över tid då mer data samlas in och ytterligare vägledning kan ges.

3.6 Kunskap om och åtgärder för att motverka illegal jakt

Rovdjurs närvaro kan leda till konflikter, vilket ofta är tydligast i områden där rovdjur och människor delar landskap. I en del fall är resultatet av upplevda konflikter illegal jakt. Orsakerna till illegal jakt på stora rovdjur kan variera, men oavsett är det ett brott som får konsekvenser för förvaltningen. I samtliga av regeringens rovdjurspropositioner tas illegal jakt upp som ett problem för både

bevarandet av rovdjursstammarna och för möjligheten till en fungerande rovdjursförvaltning i Sverige.⁷

En nyligen genomförd enkätundersökning visar att attityderna till illegal jakt på stora rovdjur präglas av ett mycket starkt och konsekvent avståndstagande. En klar majoritet av befolkningen tar helt avstånd från illegala handlingar, vilket visar att normerna mot illegal jakt är djupt förankrade.⁸

Omfattningen av illegal jakt är svår att uppskatta. Antalet anmälda jaktbrott är få jämfört med de beräkningar av den illegala jaktens omfattning som forskare kommit fram till och mörkertalet bedöms därför vara stort. Brotten är svårutredda; bland annat på grund av att spår och bevisning snabbt kan förstöras av väder och vind, det finns otillräckliga bevis och handlingarna sker ofta på otillgängliga platser "långt ifrån människor". Det har också visat sig svårt att få in tips eller anmälningar om den här typen av brott.⁹ Det är sällan vittnen vågar eller vill träda fram.¹⁰

3.6.1 Illegal jakt är den dödsorsak som bedöms påverka vargpopulationen mest

Forskning pekar på att en hög andel av den okända dödligheten hos varg i Sverige, Norge och Finland är ett resultat av illegal jakt. Bland annat visar analyser av data från inventering av varg och från vargar som försetts med GPS-sändare att en stor del av de vargar som försvinner av okänd anledning bedöms vara illegalt dödade. I Skandinavien tenderar dödlighet från laglig jakt att vara mindre än den totala dödligheten från illegal jakt, trafik och naturliga orsaker.^{11, 12, 13}

För vargpopulationen har illegal jakt en betydande påverkan. Den orsakar bland annat en avtagande tillväxttakt och förvärrar en redan dålig genetisk situation genom ökad risk för inavel och förlust av genetisk variation.¹⁴

3.6.2 Illegal jakts påverkan på förvaltningen

Illegal jakt innebär inte bara en risk för överlevnaden av små och utrotningshotade populationer, den utgör även ett problem för legitimiteten hos myndigheter.¹⁵ Vidare försvåras möjligheterna att förvalta stora rovdjur eftersom omfattningen och effekterna av illegal jakt är svåra att förutsäga och beräkna. Det kan i sin tur

---

⁷ Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Värmland i Sverige, Naturresursinstitutet i Finland och Polishögskolan i Norge (u.å.).

⁸ Dressel m.fl. (2026), s. 98–99.

⁹ Larsson (2020).

¹⁰ SVT Nyheter (2025).

¹¹ Liberg, m.fl. (2020).

¹² Liberg m.fl. (2012).

¹³ Suutarinen och Kojola (2017).

¹⁴ Liberg m.fl. (2012).

¹⁵ Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Värmland i Sverige, Naturresursinstitutet i Finland och Polishögskolan i Norge (u.å.).

påverka ansvariga myndigheters möjligheter att rikta den lagliga jakten till områden där den bäst behövs.

I en forskningsrapport publicerad 2020 konstaterar forskarna att både den legala jakten och andelen försvinnanden har ökat under studieperioden. Båda dessa faktorer har bidragit till stagnation i vargpopulationens tillväxt, där illegal jakt bedöms utgöra den största delen av dödligheten. Den illegala jakten kan därmed ha en påverkan på möjligheten att bibehålla en gynnsam bevarandestatus, vilket i sin tur begränsar möjligheterna att förvalta populationen genom olika typer av riktad jakt.¹⁶ Vidare kan illegalt dödande av genetiskt viktiga individer hindra nödvändiga etableringar i populationen. Detta försvårar vargförvaltningen och kan öka behovet av flytt av varg, vilket i sin tur medför höga kostnader. Som nämnts i tidigare avsnitt (se 3.1 Övervakning och inventering) handlar en viktig del i den utökade övervakningen om ökad närvaro, bland annat för att förebygga och motverka illegal jakt. I enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10) ska inventeringen ingå i länsstyrelsernas regionala förvaltningsansvar för rovdjuret och även vara en del i arbetet med att förhindra faunakriminalitet.¹⁷

3.6.3 Ytterligare åtgärder: ökad närvaro och vikten av samarbete

Ytterligare åtgärder är till exempel utökad närvaro i fält där genetiskt viktig varg finns, eller i övrigt där en ökad närvaro i anslutning till ett revir eller ett område bedöms vara av vikt för att motverka eller förhindra illegal jakt. Även aktiviteter som på olika sätt kan öka förtroendet för förvaltningen, exempelvis informationsinsatser, är av betydelse, i detta fall särskilt på lokalområdesnivå då det finns en tystnadskultur kring illegal jakt på varg.¹⁸

Ytterligare förslag på åtgärd för länsstyrelserna är att tillsammans med Polismyndigheten fortsätta att arbeta med, alternativt utveckla, en regional strategi för arbetet mot illegal jakt på stora rovdjur. Strategin bör redovisas i de regionala förvaltningsplanerna.

Det behövs ytterligare vetenskapliga uppskattningar av storleken på den illegala jakten och det bör genomföras återkommande mätningar av okänd dödlighet. Det kan ge en uppfattning om den illegala jakten ökar eller minskar över tid.

I Sverige finns sedan några år en nationell myndighetssamverkansgrupp för arbete mot illegal jakt. Gruppen består av representanter från Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Länsstyrelserna, Statens veterinärmedicinska anstalt och Naturvårdsverket, som är sammankallande. Gruppen arbetar bland annat med att på olika sätt förstärka och förbättra samverkan mellan ansvariga myndigheter gällande

---

¹⁶ Liberg, m.fl. (2020).

¹⁷ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10).

¹⁸ Von Essen m.fl. (2018).

arbetet mot illegal jakt. Rovdjuren rör sig fritt över landsgränserna, liksom den illegala jakten på stora rovdjur. Detta innebär gemensamma utmaningar, men också möjligheter för att mer framgångsrikt bekämpa illegal jakt tillsammans i Fennoskandia.

Det finns flera gemensamma överenskommelser på europeisk nivå som möjliggör operativt samarbete mellan länder. Ett intensifierat gränsöverskridande samarbete skulle öka kapaciteten och resurserna för arbete mot illegal jakt över gränserna. En gemensam struktur för nätverkande och samarbete skulle kunna utgöra en stabil grund för ett sådant arbete.¹⁹

Ansvar: Naturvårdsverket ansvarar för att ge i uppdrag till forskare att uppskatta/beräkna den illegala jaktens omfattning för varg samt att beräkna omsättningstakten för revirmarkerande vargar. Naturvårdsverket ansvarar också för ett utökat gränsöverskridande arbete inom sitt ansvarsområde. Länsstyrelserna har möjlighet att genomföra ökad närvaro i fält, och att i det regionala arbetet tillsammans med Polismyndigheten arbeta med strategier mot illegal jakt och att vid behov informera kring illegal jakt och konsekvenser av den.

Se bilaga 4 för vidare information om olika aktörers roller och ansvar i arbetet mot illegal jakt.

Tidsplan: Arbetet bedöms pågå löpande under förvaltningsperioden 2026–2031.

3.7 Acceptans för förvaltningen

Kring viltförvaltningen finns ofta behov, värderingar och ståndpunkter som kan vara mycket olika och ibland till synes oförenliga. Svåra avvägningar behöver ibland göras vilket kräver ansvarstagande, respekt och lyhördhet och en konstruktiv dialog mellan olika intressen. Det finns hos många aktörer idag en känsla av att detta inte alltid fungerar och att det behövs ett annat samtalsklimat. Alla inblandade har ett ansvar för att bidra till en fungerande samverkan.²⁰

Utifrån enkätundersökningen ”Djur och natur i förändring”²¹ finns generellt ett starkt stöd för att statliga myndigheter och expertkunskap ska ha inflytande över rovdjursförvaltningen. Det finns också ett starkt stöd över tid för att varg ska finnas i Sverige. Bilden är dock mindre tydlig när det gäller att ha varg i närheten av där man bor, och där har också acceptansen minskat över de senaste två decennierna.

I undersökningen framgår också bland annat att sammantaget har toleransen för att rovdjur passerar nära bebyggelse ökat betydligt under två decennier, medan toleransen för angrepp på tamdjur, renar och i visst månt husdjur, har minskat. Samtidigt är det viktigt att understryka att jämförelsen över två decennier måste tolkas med viss försiktighet, eftersom frågan formulerades något annorlunda 2004

---

¹⁹ Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Värmland i Sverige, Naturresursinstitutet i Finland och Polishögskolan i Norge (u.å.).

²⁰ Naturvårdsverket (2022)

²¹ Dressel m.fl. (2026), s. 98–99.

än 2020 och 2025. Jämförelsen mellan 2020 och 2025 ger därför den säkraste bilden av förändring över tid, och den visar framför allt minskad acceptans för angrepp på kor eller får, renar och jakthundar. Resultaten visar att människor i högre grad accepterar rovdjur som en naturlig del av landskapet – men att acceptansen snabbt faller när rovdjuren orsakar ekonomisk skada, hotar tryggheten eller uppfattas komma för nära en själv/människor.

3.7.1 Ytterligare åtgärder: förtroende för förvaltningen

Ett stort förtroende för förvaltningen är viktigt för att kunna genomföra och få acceptans för de förvaltningsåtgärder som föreslås i planen. För att öka acceptans och förtroende är det grundläggande att berörda parter känner sig hörda. Detta är relevant även i de regionala förvaltningsplaner som tas fram av länsstyrelserna, samt processen vid framtagandet av dem.

Med en tydlig struktur för samverkan inom viltförvaltningen, samt tydliga rutiner för både nationella och regionala förvaltningsplaner, bedömer Naturvårdsverket att förutsättningarna för en hög acceptans och förtroende finns. Det kan också finnas behov av olika typer av kommunikationsinsatser, och bör finnas en beredskap för dessa.

Ansvar: Naturvårdsverket ansvarar för att under förvaltningsperioden utveckla strukturen för samverkan med länsstyrelserna inom den regionaliserade viltförvaltningen.

Naturvårdsverket ansvarar för att under förvaltningsplansperioden utveckla planer för revidering av de nationella förvaltningsplanerna för stora rovdjur, samt samordning av processen.

Naturvårdsverket ansvarar för att följa och i de fall det behövs beställa attitydundersökningar för att kunna utvärdera förändringar i acceptansen.

Länsstyrelserna ansvarar för att vid behov kunna genomföra kommunikationsinsatser kring varg.

Tidplan: Åtgärderna avses pågå löpande under förvaltningsplansperioden 2026-2031.

3.7.2 Skador på tamboskap och renar, förebyggande åtgärder samt bidrag och ersättningar

Grundprincipen för det svenska viltskadesystemet är att viltskador ska förebyggas. Syftet med det förebyggande arbetet är att minska risken för att skador över huvud taget uppstår och därigenom bidra till att uppnå det politiska målet om att tamdjurshållning inte påtagligt ska försvåras. Det finns idag både akuta och permanenta åtgärder för att förebygga rovdjursangrepp på tamdjur.

Om skador ändå uppstår ska de ersättas, i mån av medel. Naturvårdsverket fördelar därför årligen viltskademedel till länsstyrelserna. Dessa medel används till bidrag för förebyggande åtgärder och för att betala ut ersättning för skador orsakade av stora rovdjur på till exempel tamdjur och hundar. Naturvårdsverket bedömer att

Boskapsvaktande hundar kan vara ett alternativ där rovdjursavvisande stängsel inte kan användas. Användningen av boskapsvaktande hundar är mer beroende av brukningsförfarandet på gården än vad övriga skadeförebyggande åtgärder är. Metoden kräver engagemang och tid från djurhållaren, som måste vara väl medveten om vad hen engagerar sig i när en hund införskaffas. Hur många hundar som behövs på varje besättning beror på brukningsförhållandena. Tillstånd krävs av länsstyrelsen. I övriga världen används även andra typer av vaktdjur, till exempel lamor. Läs mer här: [Permanenta åtgärder mot skador på tamdjur | slu.se](https://www.slu.se/om-slu/om-slu-och-omgivning/om-slu-och-omgivning/om-slu-och-omgivning/permanenta-avgardar-mot-skador-pa-tamdjur)

Det finns flera åtgärder för att förebygga skador på hund som inte är så kostnadskrävande, som till exempel avspårning av jaktområdet innan jakt. Skyddsväst med så kallat ”vargstål” eller annan rovdjursavvisande egenskap är en mer kostsam förebyggande åtgärd som rekommenderas av Viltskadecenter. I dag kan hundägare, efter ansökan till länsstyrelsen, få bidrag till en del av kostnaden för en sådan skyddsväst. Bidraget tas från viltskademedlen i mån av medel.

I Sverige finns aktiva fåbodar med tamdjursdrift i skogslandskapet utanför renskötseområdet. Med fåbodar avses en driftform med någon form från hemgården säsongvis förflyttad djurhållning med fri betesdrift i syfte att nyttja naturliga foderresurser i skog och fjäll. Förutsättningarna inom fåbodbruket är till viss del lika de som gäller för renskötelsen. Fåbodarna ersätts för faktiska förluster i form av direkta och indirekta skador.

Licensjakt kan, när det är möjligt, användas för att förebygga och minska skador på tamboskap och för att minska negativ påverkan på mänskliga intressen av rovdjuren.²⁸ Länsstyrelserna bör i de fall det är möjligt rikta licensjakten till särskilt sårbara områden som exempelvis hög täthet av fårbesättningar, i skärgårdar eller områden med fåbodbruk,²⁹ som en möjlig förebyggande åtgärd. Se avsnitt 3.5 om licensjakt.

Skydds jakt används bland annat för att begränsa lokala, akuta skador och skador från enskilda rovdjur. Skydds jakt syftar till att förhindra allvarlig skada, vilket innebär att den skydds jakt som sker alltid är förebyggande, för att förhindra framtida skada. Skydds jakt ska inte ses som en kompensation för redan uppkomna skador. Naturvårdsverket har under 2024 tagit fram [riktlinjer för beslut om skydds jakt på stora rovdjur](#).³⁰ Riktlinjerna har till syfte att vara ett stöd för länsstyrelsernas handläggning av ansökningar om skydds jakt på stora rovdjur. Se avsnitt 3.3 om skydds jakt

3.7.3 Särskilt om rennäringen

Enligt ersättningssystemet för rovdjursskador på rennäringen ska samebyar kompenseras för förekomst och antal föryngringar av rovdjur i renskötseområdet, och denna ersättning hanteras av Sametinget. Naturvårdsverket bedömer att även

---

²⁸ Pohja-Mykrä (2017).

²⁹ Prop. 2012/13:191 En hållbar rovdjurspolitik.

³⁰ Naturvårdsverket (2024a).

den ersättningen kan bidra till att minska negativ påverkan av varg på renskötseln och en ökad acceptans för förvaltningen.

Naturvårdsverket har tagit fram en handlingsplan vid förekomst av varg i renskötseområdet. Handlingsplanen syftar till att tydliggöra vilka förebyggande åtgärder som kan tillämpas och när de kan tillämpas under perioder med vargförekomst i renskötseområdet, samt vilken myndighet som är huvudansvarig.

Länsstyrelserna, tillsammans med Sametinget och Naturvårdsverket, ansvarar för att i samråd med samebyarna utveckla arbetet med ett förvaltningsverktyg för rovdjur inom renskötseområdet i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Den bärande tanken med det så kallade Förvaltningsverktyget³¹ är att skadorna för rennäringen ska begränsas så att de hamnar under den av riksdagen antagna toleransnivån på ett sätt som har så små konsekvenser för rovdjursstammarna som möjligt. Förvaltningsverktyget används som ett redskap i den regelbundna dialogen mellan länsstyrelsen och länets samebyar. Som komplement till länsstyrelsernas regionala arbete är Naturvårdsverket och Sametinget involverade i utvecklingen av förvaltningsverktyget på nationell nivå, bland annat genom en vägledande och samordnande roll.

Myndigheternas olika uppdrag inom ramarna för förvaltningsverktyget är beskrivet i respektive myndighets regleringsbrev.

Det finns en myndighetsgemensam överenskommelse mellan länsstyrelserna i renskötellänen, Sametinget och Naturvårdsverket för att öka användandet av förvaltningsverktyget. Överenskommelsen innebär att myndigheterna är överens om två utpekade underlag som grund för det fortsatta arbetet. Dessa är:

- Produktionsmodellen för beräkning av samebyarnas renförluster
- Resultaten från de nationella inventeringssystemen för stora rovdjur

Överenskommelsen innebär också att myndigheterna löpande utvecklar underlaget allt eftersom ny kunskap och erfarenhet tillkommer.

3.7.4 Akuta förebyggande åtgärder

I samband med angrepp på tamdjur kan djurägarna få hjälp av Länsstyrelsen med att genomföra så kallade akuta åtgärder, vanligtvis i form av olika skrämselfågor, och uppsättning av tillfälliga rovdjursavvisande stängsel. Skrämsel har ofta en kort och begränsad effekt på vargar som orsakar skador, då de efter en tid vänjer sig vid de åtgärder som används och skrämseleffekten avtar. De tillfälliga stängsel av elnät som används för att skydda tamdjur direkt efter ett angrepp är ej lämpliga som permanenta lösningar.

Åtgärderna ovan, både förebyggande och akuta, beskrivs som exempel och bör utvecklas och inkluderas i respektive regional förvaltningsplan, samt i

---

³¹ Naturvårdsverket och Sametinget (2013).

myndigheternas interna verksamhetsplanering. Med fördel tas åtgärderna fram i samverkan med de som berörs av den önskade effekten.

Rovdjur kan även orsaka indirekta skador genom att skrämma tamboskap, orsaka produktionsbortfall i form av exempelvis minskad mjölkproduktion och minskad reproduktion, samt orsaka merkostnader och merarbete för lantbrukare i samband med angrepp eller försök till angrepp av stora rovdjur.

Bidrag för förebyggande åtgärder och ersättningar för skador finansieras genom viltskadeanslaget. Tamdjursägare kan ansöka om ersättning hos länsstyrelsen om deras djur skadats eller dödats av stora rovdjur och bidrag kan ges för förebyggande åtgärder.

3.7.5 Ytterligare åtgärder: Utökning av permanenta förebyggande åtgärder

Vid en mer individanpassad förvaltning bedömer Naturvårdsverket att de akuta åtgärderna sannolikt förblir oförändrade, medan de permanenta åtgärderna, som till exempel rovdjursavvisande stängsel, kommer att bli mer omfattande och kostnadskrävande i områden med genetiskt viktiga individer.

3.8 Flytt och GPS-märkning av varg

3.8.1 Bakgrund

Den skandinaviska vargpopulationen har en hög grad av inavel och låg genetisk variation. Den årliga utvecklingen av populationens inavel följs genom kartläggning av graden av inavel (inavelskoefficienten) i dokumenterade familjegrupper.

Enligt det senaste forskningsunderlaget (2024) behövs mellan 2 – 3 effektiva immigranter per tioårsperiod för att inte signifikant minska den genetiska variationen vid ett referensvärde i den nedre delen av intervallet 170 – 270.³² Under perioden 2008 – 2022 uppskattas det att tillräckligt många (6) effektiva immigranter har kommit in i den skandinaviska populationen (både genom flytt och naturlig etablering) så att den genetiska statusen har upprätthållits. Under nuvarande tioårsperiod (2023 – 2033) har ännu inga nya immigranter etablerat sig i populationen.

Genetiskt inflöde till den skandinaviska vargpopulation bör i första hand ske genom naturlig invandring av nya individer med östlig härkomst. När vargar från öst vandrar in till Sverige befinner de sig först inom renskötseområdet, och då uppstår ofta en målkonflikt mellan behovet av genetisk tillförsel till vargpopulationen och risken för skador på renskötseln. Vargar som befinner sig i renskötseområdet kan i vissa fall medföra betydande skador på renskötseln.³³

---

³² Naturvårdsverket (2024b).

³³ Naturvårdsverket (2024c).

Därför leder det ofta till skydds jakt på vargar som dröjer sig kvar inom olämpligt område.

3.8.2 Syfte med flytt av varg

Av Jaktförordningen framgår att Naturvårdsverket eller den till vilken myndigheten uppdrar detta får i syfte att åstadkomma en ökad genetisk variation i vargstammen fånga en varg på någon annans jaktområde för att flytta den till en annan plats och efter medgivande enligt 41 § tredje stycket släppa den fri där. Ägaren och jakträttshavaren till det jaktområde där djuret fångas ska underrättas om åtgärden.

En förutsättning för att en åtgärd enligt första stycket ska få vidtas är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.³⁴

Flytt av varg är alltså en förvaltningsåtgärd som kan behöva genomföras i syfte att bidra till att bibehålla och/eller stärka vargpopulationens gynnsamma bevarandestatus genom att en varg av stor genetisk betydelse för populationen omlokaliseras. Åtgärden kan bli aktuell först då Naturvårdsverket gör bedömningen att behov och förutsättningar för flytt av varg föreligger. Bedömningen påverkas av vilket år under en tioårsperiod vi är inne på utan att någon ny immigrant har lyckats reproducera sig i stammen (se Figur 5, Tidslinje), i förhållande till när/vilket år Naturvårdsverket bedömer att flytt behöver tillämpas för att det ska finnas tid för att ge effekt. För att bli effektiva immigranter behöver flyttade individer också hinna etablera sig, hitta en partner och få avkommor (F1:or).

Naturvårdsverket kommer att göra årliga bedömningar om aktualiteten av flytt och kommunicera till länsstyrelserna om det är aktuellt eller inte.

Genomförande av en flytt kräver att ett antal praktiska och juridiska förutsättningar är uppfyllda. Det omfattar bland annat tillgång till lämpligt utsättningsområde, nödvändiga tillstånd enligt relevant lagstiftning, medgivande från berörda markägare och jakträttshavare samt tillgång till kompetens för infångande, transport och märkning av varg. Varg som flyttas bör märkas med GPS-sändare i enlighet med riktlinjerna för flytt. Det är ett krav för att kontrollera för eventuell sjukdomsutveckling av rabies.³⁵

Från och med 1 juli 2026 får Naturvårdsverket, eller den som myndigheten ger uppdraget till, för att skydda och bevara varg, fånga en varg på någon annans jaktområde för att märka, undersöka eller behandla vargen. Ägaren och jakträttshavaren till det jaktområde där vargen fångas ska underrättas om åtgärden. En åtgärd, som exempelvis märkning, får endast vidtas om det inte finns någon annan lämplig lösning och det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.³⁶

---

³⁴ 31 a § jaktförordningen (1987:905).

³⁵ Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (2024).

³⁶ Se 32 a § jaktförordningen, ny lydelse från 1 juli 2026.

Åtgärden är resurskrävande och förenad med osäkerheter, både vad gäller kostnader och den flyttade individens framtida etablering och överlevnad. Det är en komplex men i vissa situationer nödvändig förvaltningsåtgärd som kan bidra till att genetiskt viktiga individer ges möjlighet att nå den reproducerande delen av populationen, samtidigt som eventuella skador för rennäringen begränsas.

Det huvudsakliga syftet med flytt av varg är att det ska bidra med genetisk tillförsel till populationen. Den skadeförebyggande effekten som det kan ha blir en sekundär effekt av att en varg flyttas ifrån ett område med hög risk för skada eller pågående skadebild.

Naturvårdsverket bedömer att flytt kommer att behöva utföras under förvaltningsperioden för att förstärka populationens genetik vid brist på tillräcklig naturlig invandring och etablering, oavsett vilka förändringar som sker av populationsstorleken. Det kan bli nödvändigt tidigast vinterperioden 2027 – 2028 (se 3.8.8 Tidsplan för flytt av varg).

3.8.3 Ökad överlevnad av genetiskt viktiga individer kan minska behovet för flytt

Om genetiskt tillskott sker genom att invandrande vargar av östligt ursprung får större möjlighet att överleva och etablera sig i den skandinaviska populationen minskar behovet av åtgärden flytt. Ökad överlevnad av genetiskt viktiga individer är extra angeläget inom renskötselområdet. Överlevnad möjliggörs genom att andra skadeförebyggande åtgärder än skydds jakt prioriteras i syfte att ge immigrerande vargar en möjlighet att vandra igenom söderut. I övriga delar av Sverige är det också viktigt att öka överlevnaden av dessa individer genom satsningar på förebyggande åtgärder som möjliggör etablering av revir.

För att stärka populationens genetiska status behöver det skapas förutsättningar för skadeförebyggande arbete och åtgärder, och prioriteras där det finns större behov. Fokus bör ligga på geografiska områden där genetiskt viktiga vargar förekommer.

3.8.4 Illegal jakt kan leda till ökat behov av flytt

Illegal jakt är ett brott som kan leda till att även genetiskt viktiga individer dör. Potentiellt kan illegal jakt motverka en genetisk förbättring i populationen och i värsta fall kan det leda till en försämring. Illegal jakt kan därigenom leda till ett ökat behov av att tillämpa flytt som förvaltningsåtgärd, utöver andra negativa effekter som det har på vargförvaltningen (se avsnitt 3.6 om illegal jakt).

3.8.5 Märkning av varg med GPS-sändare när flytt inte är aktuellt

Från och med 1 juli 2026 får Naturvårdsverket, eller den som myndigheten ger uppdraget till, för att skydda och bevara varg, fånga en varg på någon annans jaktområde för att märka, undersöka eller behandla vargen. Ågaren och jakträttshavaren till det jaktområde där vargen fångas ska underrättas om åtgärden. En åtgärd, som exempelvis märkning, får endast vidtas om det inte finns någon

annan lämplig lösning och det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.³⁷

Om förvaltande myndigheter bedömer att GPS-märkning kan bidra till det skadeförebyggande arbetet kopplat till bevarande av genetiskt viktiga individer kan märkning av dessa individer genomföras. Åtgärden kan tillämpas när det finns märkningsteam att tillgå.

Märkning med GPS-sändare, syfte, fördelar och nackdelar, beskrivs närmare i [Handlingsplan för varg i renskötseområdet](#).³⁸

3.8.6 Förutsättningar och genomförande för flytt av varg

Om flytt genomförs i en omfattning som ger avsedd genetisk effekt kan behovet av ytterligare flyttar minska under en efterföljande period. Åtgärden bör därför, när den väl bedöms nödvändig, genomföras samlat och målinriktat för att uppnå långsiktig effekt. En enstaka flytt har endast en kortsiktig effekt, om det lyckas, och effekten späds ut med tiden. För långsiktig effekt behövs ett kontinuerligt utbyte av vargindivider mellan den östliga och den skandinaviska populationen.

Naturvårdsverkets ställningstagande inför en flytt grundas på särskilda kriterier som återfinns i [Handlingsplan för varg i renskötseområdet](#).³⁹

Flytt av genetiskt viktiga vargindivider kan bli aktuellt då följande förutsättningar föreligger (figur 2):

- Naturvårdsverket bedömer det vara nödvändigt för vargpopulationens bevarandestatus
- Grundförutsättningarna för praktiskt genomförande av åtgärden är uppfyllda
- Smittrisen kan hanteras enligt [riktlinjerna för flytt av varg](#)⁴⁰
- Individen bedöms utgöra en skaderisk för rennäringen/renskötelsen

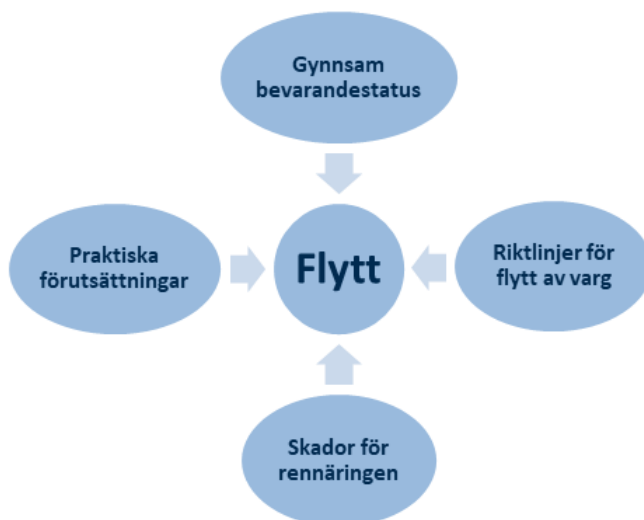
---

³⁷ Se 32 a § jaktförordningen, ny lydelse från 1 juli 2026.

³⁸ Naturvårdsverket (2024c), s. 16–21.

³⁹ Naturvårdsverket (2024c), s. 26–29.

⁴⁰ Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (2024).

Figur 2. Faktorer som behöver vägas samman vid ställningstagande om flytt av varg.

Enligt [riktlinjerna för flytt av varg](#)⁴¹ kan en invandrad varg av östligt ursprung flyttas från renskötselområdet efter en sammanvägd bedömning av tre faktorer: behovet av genetisk variation i vargpopulationen för att bibehålla gynnsam bevarandestatus, risken för skador på renskötseln samt risken för smittspridning.

En varg av östligt ursprung kan flyttas från renskötselområdet under förutsättning att:

- Den förses med GPS-sändare så att den kan följas minst sex månader efter utsättning på den nya platsen
- Den avmaskas mot hundens och rävens dvärgbandmask
- Den undersöks avseende rabies om den dör inom sex månader efter flytten

Vargar som fålls under skydds- och licensjakt och som Jordbruksverket och SVA bedömer lämpliga ska undersökas för rabies i övervakningssyfte.

3.8.7 Ansvar och roller vid flytt av varg

Naturvårdsverket är ansvarig myndighet för att bedöma och besluta om åtgärden flytt är nödvändig för genetisk förstärkning och vargpopulationens gynnsamma bevarandestatus.

Naturvårdsverket ansvarar för att upprätta och samordna ett nationellt märkningsteam som ska genomföra flytt och märkning tillsammans med länsstyrelserna.

Naturvårdsverket ansvarar för att ta fram en mer detaljerad vägledning kring flytt av varg.

⁴¹ Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (2024).

2026-06-25

Naturvårdsverket, eller den part som myndigheten delegerar ansvaret till, ansvarar för hantering av data från GPS-sändare och tillgängliggörande av data till berörda myndigheter.

De länsstyrelser som blir berörda vid ett genomförande av flytt (där vargen fångas och släpps ut) är ansvariga för att genomföra olika delar av åtgärden tillsammans med det nationella märkningsteamet.

Beredskap för GPS-märkning (utan flytt) av genetiskt viktiga individer behöver skapas regionalt. Åtgärden blir tillämplig för länsstyrelsen tidigast när nationellt märkningsteam finns att tillgå.

3.8.8 Tidsplan för flytt av varg

Flytt av genetiskt viktig varg bör endast övervägas som åtgärd om Naturvårdsverket i förväg har meddelat att åtgärden är aktuell under en avgränsad period. Om inga oförutsedda förändringar inträffar, såsom en försämring av populationens gynnsamma bevarandestatus, bedömer Naturvårdsverket att flytt av varg inte är nödvändigt förrän tidigast vinterperioden 2027–2028. Detta möjliggör en förberedelseperiod för förvaltande myndigheter att få nödvändiga praktiska förutsättningar på plats och skapa en beredskap så att åtgärden kan tillämpas skyndsamt när det blir aktuellt.

Naturvårdsverket avser att under 2026 – 2027 ta fram en mer detaljerad praktisk nationell vägledning kring flytt av varg.

Naturvårdsverket kommer årligen att kommunicera om flytt är aktuellt eller inte kommande vintersäsongen.

3.8.9 Praktiska förberedelser för flytt av varg

Följande åtgärder bör startas/tillämpas under 2026, med målet att skapa beredskap för genomförande av flytt. Ansvariga myndigheter anges inom parentes.

- Arbeta fram en process för framtagande av utsättningsområden (NV, LST).
- Kommunikationsinsatser för förankring och acceptans (NV, LST).
- Skadeförebyggande åtgärder (LST, VSC).
- Ökad närvaro i fält (LST).
- Spårningsarbete (LST).
- Övervakning 6 månader efter utsättning av flyttad varg (LST, med stöd av NV och SLU).
- Extra personal för utökat arbete innan, under, och efter flytt (LST).
- Arbeta fram rutiner för hantering av GPS-data (NV, SLU, LST).
- Dialog med berörda samebyar inför och i samband med flytt av varg (LST).
- Bidrag och ersättningar för förebyggande åtgärder och skador, innan, under och efter flytt (NV, LST, ST). Exempelvis gäller det för behov som uppstår innan individen som ska flyttas har flyttats, under tiden

den vandrar efter att den har släppts ut, samt under sex månaders övervakning.

3.8.10 Ytterligare åtgärder: Utökning av flytt

Vid en minskning av vargpopulationen som får negativa effekter för dess gynnsamma bevarandestatus kan åtgärden flytt av varg komma att behöva utökas.

En utökning skulle kunna innebära följande:

- Flytt kan behöva tillämpas för att undvika skydds jakt på genetiskt viktiga individer, vilket innebär att det skulle behöva tillämpas mer frekvent än tidigare.
- Även vargindivider som inte är nya invandrade vargar (F0), men som bedöms vara genetiskt viktiga (till exempel vissa F1 eller F2) kan bli aktuella för flytt.
- Flytt kan aktualiseras även utanför renskötselområdet.
- Både omärkta och redan GPS-märkta individer kan bli föremål för flytt.
- Vid en utökning av åtgärden som innebär att vargindivider bland annat behöver spåras/sövas/infångas utan snöförhållanden kommer forskare, märkningsteam och berörda förvaltande myndigheter behöva ställa om till en annan metod och process. Det skulle exempelvis kunna vara användning av snaror eller andra fällor för fångst, något som skulle kunna vara både tidskrävande att initiera och kan bli resurskrävande att utföra. Dock kan vargar som redan är GPS-märkta lokaliseras lättare genom sitt sändarhalsband, om en GPS-märkt individ skulle bli föremål för flytt.
- Naturvårdsverket följer populationens utveckling och bevarandestatus och kommer att göra bedömningar av behov för utökning av åtgärden flytt. Fram till dess att en bedömning görs att utökning av åtgärden flytt behöver ske så ska berörda myndigheter utgå ifrån att den ordinarie processen gäller.

4. Utvärdering och uppföljning

Detta kapitel syftar till att beskriva hur de ytterligare åtgärderna ska utvärderas och följas upp, samt hur ordinarie utvärdering och uppföljning görs.

Uppföljning är viktigt för att på ett tydligt och förutsägbart sätt kunna utvärdera de både de ordinarie och ytterligare förvaltningsåtgärderna i denna plan samt deras effekt. Systemet behöver vara träffsäkert och inte orsaka en onödigt stor administrativ börda. Uppföljningen av de ytterligare åtgärderna består av tre delar - en som handlar om vilka åtgärder som genomförts, en del om vilken effekt de har på vargstammen och en ekonomisk del. Vissa av dessa genomförs redan i den ordinarie förvaltningen. Därutöver sker uppföljning av skydds- och licensjakter.

Naturvårdsverket avser utifrån denna rapportering årligen redovisa en uppföljande rapport som ska publiceras i början av hösten, för att tydliggöra vilka åtgärder som är på plats samt utvecklingen av vargstammen inför eventuella beslut om licensjakt. För att kunna utvärdera hur vargpopulationens bevarandestatus påverkas av förvaltningsåtgärderna kommer de olika parametrarna årligen jämföras mot tidigare år (innan de ytterligare förvaltningsåtgärderna påbörjades).

4.1 Uppföljning av åtgärder

Nedanstående uppgifter kommer att ingå i Naturvårdsverkets uppföljning av vilka åtgärder som initieras/genomförts inom vargförvaltningen. Listan kan komma att justeras under förvaltningsplansperioden.

- Antal extra årsarbetskrafter som har tillkommit för länsstyrelsernas fält- och handläggningsarbete för de ytterligare förvaltningsåtgärderna
- Planerade åtgärder inför och genomförda flyttar av varg
- Antal analyserade DNA-prover till inventeringen
- Antal analyserade DNA-prover utanför inventeringen utifrån den inriktning som finns i kapitel 3
- Uppskattning av hur arbete som genomförts med förebyggande åtgärder, ytterligare handläggning på grund av en mer individbaserad förvaltning samt hur de använts
- Jaktbeslut och genomförd jakt (se avsnitt 4.4.)
- Arbete mot illegal jakt
- Skador på tamdjur

Naturvårdsverket kommer att, i de fall det behövs, begära in uppgifterna från länsstyrelserna. Därefter sammanställs samt kompletteras med de uppgifter som genomförs av Naturvårdsverket eller av andra på Naturvårdsverkets uppdrag.

Åtgärderna kopplas i redovisningen till de extra ekonomiska resurser som regeringen tillfört.

4.2 Ekonomisk uppföljning och rapportering

Ekonomisk uppföljning kring hur de ytterligare medlen till vargförvaltningen används är ett komplement till uppföljning av åtgärder som genomförs och deras effekt. Denna kommer delvis att göras i samband med övrig rapportering av 1:3-medel från länsstyrelserna för att minimera den administrativa bördan. En del uppgifter kommer också att samlas in på annat håll. Vilka uppgifter som ska ingå och hur redovisningen ska utformas kan justeras över tid, beroende på krav på återrapportering och andra faktorer som inte är kända vid förvaltningsplanens tillkomst. Sannolikt kommer den dock att inkludera ett flertal av de åtgärder som listas under avsnitt 4.1.

4.3 Uppföljning av effekten på vargpopulationen

Nedanstående uppgifter kommer att ingå i Naturvårdsverkets uppföljning av effekten på vargpopulationen, och kommer därmed att ingå i den rapport som årligen tas fram. Listan kan komma att justeras under förvaltningsplansperioden:

- Vargpopulationens storlek (från inventeringen och RovQuant)
- Antal naturliga östliga invandrare som upptäcks i renskötselområdet
- Antal effektiva invandrade individer i populationen (både naturlig invandring och flytt)
- Inavelsgrad (från släkträdets och helgenomanalyser)
- Om/hur de demografiska parametrarna (födslo- och dödstal - från RovQuant) har förändrats
- Mått på potentiell tillväxt i populationen (från beskattningsmodellen)
- Mått på genetisk variation (från helgenomanalyser)
- Uppskattning av mängd skadliga genetiska varianter (alleler) i populationen (från helgenomanalyser)
- Omsättning av revirmarkerande individer i revir samt okänd dödlighet
- Vargstammens hälsostatus

Naturvårdsverket ansvarar för att bedöma ovanstående uppgifter samt sammanställa resultaten på ett sådant sätt att det kan användas som stöd för länsstyrelserna vid eventuella beslut om licensjakt i ovannämnda rapport. Det bör tydligt framgå hur förändringarna i vargpopulationen påverkar bedömningen av gynnsam bevarandestatus.

4.4 Uppföljning av skydds- och licensjakter

Naturvårdsverket har möjlighet att delegera beslutsrätt om licensjakt och skyddsjakt för stora rovdjur till länsstyrelserna.

Naturvårdsverket ska enligt 24 c § jaktförordningen fortlöpande bedöma om möjligheten att jaga rovdjur med stöd av delegationsbeslut försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, eller möjligheten annars utnyttjas i stor omfattning. Om Naturvårdsverket bedömer att så är fallet, får verket ändra eller återkalla ett sådant delegationsbeslut.

Länsstyrelserna följer årligen upp jaktens utfall och tillvägagångssätt. Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) undersöker och följer årligen upp alla döda rovdjur ur ett hälsostatusperspektiv. Hantering av djurkroppar och djurdelar ingår i det uppdrag som Naturvårdsverket årligen ger till SVA. Sedan våren 2012 finns statistik från aktuella och tidigare skydds- och licensjakter tillgängliga för myndighetspersonal i databasen Rovbase.

Naturvårdsverket arbetar med att ta fram en rapporteringsmall för länsstyrelserna för uppföljning av licensjakt. Denna uppföljningsmall kommer att synkroniseras med annan uppföljning i syfte att minska den administrativa bördan.

För att minimera risken att skydds- och licensjakt påverkar rovdjursstammarna i allt för hög grad genomförs flertalet insatser. Nedan redovisas exempel på uppföljningsåtgärder som redan nu genomförs.

- Årliga beskattningsmodeller
- Samverkan mellan forskare och förvaltning på både nationell och regional nivå
- Justering av jaktkvoter utifrån total dödlighet i populationen
- Regelbunden uppföljning av jaktens effekter på populationsutvecklingen
- Uppföljning av populationsutvecklingen i samband med delegering av beslutanderätten för jakt till regional nivå
- Strikt kontrollerat genomförande av jakter genom registrering vid deltagande samt krav om att löpande hålla sig uppdaterad om kvarvarande tilldelning vid licensjakt
- Besiktning av fällda djur och i många fall skottplats
- Tillsynsinsatser i fält vid genomförande av jakter

4.5 Vargförvaltningens årshjul

Många aktiviteter i förvaltningen är återkommande men innehåll och exakta tider kan variera mellan år. Utöver de åtgärder som beskrivs i årshjulet nedan kan ytterligare åtgärder tillkomma, antingen återkommande eller vid enstaka tillfällen. Syftet med årshjulet är att ge en överblick över några av de processer som återkommande pågår och ungefär när i tid de sker.

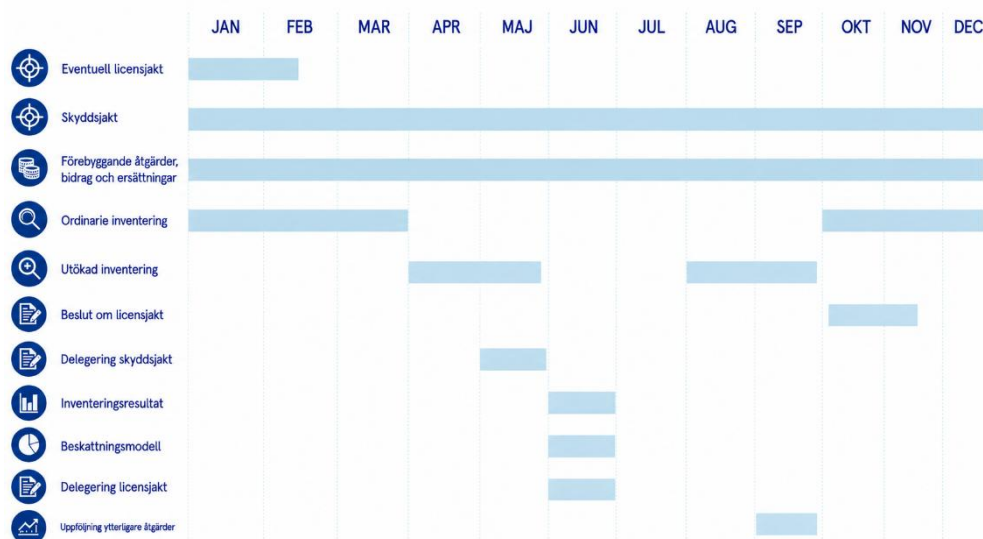
Den huvudsakliga, ordinarie inventeringen av varg sker mellan oktober och mars, och den ytterligare övervakningen bedöms företrädesvis ske i anslutning till den ordinarie inventeringsperioden.

Efter inventeringen fastställs inventeringsresultatet i början av sommaren. Ungefär vid samma tid publiceras också den årliga beskattningsmodellen för vargstammen, och eventuell delegering av licensjakt från Naturvårdsverket till länsstyrelserna. Den kan antingen vara ettårig eller flerårig beroende på förutsättningarna, och behöver finnas på plats för att länsstyrelserna ska kunna besluta om licensjakt.

Under hösten avser Naturvårdsverket att genomföra en utvärdering av vargstammen utifrån de parametrar som beskrivs i förvaltningsplanen, samt komma med vägledning till länsstyrelserna inför eventuell licensjakt.

Bland annat utifrån ovanstående information kan då länsstyrelserna ha möjlighet att under den senare delen av hösten besluta om licensjakt, vilken i så fall kan bedrivas mellan 2 januari och 15 februari.

Möjligheten att bedriva skyddsjakt finns året om. För licens- och skyddsjakt krävs en delegering från Naturvårdsverket.

Figur 3. En sammanfattande bild av återkommande årliga processer i vargförvaltningen. Staplarna är ungefärliga. (Illustrationen är AI-genererad).

5. Bakgrund till vargförvaltning

Detta kapitel innehåller en viktiga begrepp, aktörer och som är centrala i vargförvaltningen. Kapitlet ger också en bakgrund till de förvaltningsåtgärder som föreslås.

Den svenska viltförvaltningen ska enligt Naturvårdsverkets vision för svensk viltförvaltning⁴² ha tre övergripande perspektiv: bevarande av viltarter, brukande av viltet som resurs och begränsning av skador och olägenheter av vilt. Viltförvaltningen ska också utgå från ekosystemen och vara adaptiv.

5.1 Ekosystembaserad förvaltning

Eftersom stora rovdjur och deras bytesdjur påverkar varandras förekomst kan rovdjursförvaltningen inte isoleras från annan viltförvaltning. Dessutom påverkar och påverkas rovdjuren av mänsklig aktivitet. Därför behöver rovdjursförvaltningen ske utifrån ett ekosystembaserat angreppssätt.

5.2 Adaptiv förvaltning

Viltförvaltningen ska utöver den ekosystembaserade ansatsen genomsyras av en möjlighet att anpassa och justera förvaltningen över tid, så kallad adaptivitet. Roddjursförvaltningen styrs till stor del av internationell lagstiftning och därför bör man prata om central adaptiv förvaltning. Med det menas att en förvaltare (exempelvis staten med sina förvaltande myndigheter) tar fram den kunskap som behövs och använder de åtgärder man bedömer nödvändiga för att nå politiska och andra mål med förvaltningen.

Stora delar av rovdjursförvaltningsarbetet har regionaliserats och hanteras av länsstyrelserna. Det innebär att man inom vissa givna ramar kan arbeta med regional och lokal adaptiv förvaltning i de förvaltningsåtgärder man tillämpar.

5.3 Vargförvaltningens koppling till andra samhällsviktiga mål och strategier

De internationella och nationella regleringar som direkt rör vargförvaltningen återfinns i bilaga 3.

Några av de samhällsmål och områden som kan ha en koppling till denna förvaltningsplan listas nedan. Vissa av dem kan innebära målkonflikter och kräver

---

⁴² Naturvårdsverket (2022).

då avvägningar mellan olika intressen. Vid en sådan bedömning behöver bland annat tas hänsyn till det formella stödet för respektive mål.

Agenda 2030: mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald. Målet handlar bland annat om att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald. Vargförvaltningen kan beröras på flera sätt av dessa mål, till exempel målet om att bibehålla gynnsam bevarandestatus hos vargstammen.

Sveriges miljömål: Ett rikt växt- och djurliv. Här berörs vargförvaltningen bland annat genom delmålet om att i Sverige naturligt förekommande arter har gynnsam bevarandestatus, vilket kopplar till målet om gynnsam bevarandestatus för vargen i enlighet med art- och habitatdirektivet.

Livsmedelsstrategin 2.0: Ett av de övergripande målen är att öka den svenska livsmedelsproduktionen. I strategin beskrivs stora rovdjursstammar som ett problem av stor betydelse, framför allt bland får- och lammproducenter. Detta kopplar an till de övergripande rovdjurspolitiska målen om att inte påtagligt försvåra tamdjurshållning och ta socioekonomisk hänsyn. Det kan också beröra det vargspecifika politiska målet om att vargens förekomst i vissa områden i huvudsak ska begränsas till de områden där den gör minst skada. Det kan föranleda att avvägningar mellan olika intressen behöver göras.

En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster: Ett inriktningsmål i strategin är att Sverige ska bedriva ett aktivt och inkluderande arbete för att bevara samisk och annan traditionell kunskap som bidrar till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Detta kan koppla an till förvaltningsverktyget för stora rovdjur, vilket är en process utanför förvaltningsplanen.

Förslag till naturrestaureringsplan från Naturvårdsverket med flera myndigheter: I februari 2026 lämnade Naturvårdsverket tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket samt Boverket ett förslag till nationell naturrestaureringsplan enligt EU:s förordning om restaurering av natur till regeringen. I september 2026 ska Sverige lämna ett utkast till plan till EU-kommissionen för slutligt godkännande 2027. Vid förvaltningsplanens antagande finns alltså ännu ingen fastställd restaureringsplan. Förslaget som lämnats till regeringen handlar om återställande av olika marktper i enlighet med EU-regelverk. Det innebär bland annat för Sverige att bromsa nedläggningen av jordbruksmark och hävdade gräsmarker, en nedläggning som kan motverkas bland annat av betande djur. Detta kan kopplas till flera av de mål om varg som nämns ovan, och kan kräva avvägningar mellan olika intressen.

Propositionen Hela Sverige ska fungera Politik för starkare landsbygder: Regeringen skriver att en långsiktigt hållbar jakt och viltvård bör främjas. Vidare uppger regeringen att en minskning av vargstammen och förstärkt vargförvaltning är ett led i att begränsa bland annat skador orsakade av varg och därmed vargstammens socioekonomiska påverkan. På så sätt kan också denna proposition beröra vargförvaltningen.

Målsättningar om skador på skog: Det finns en bred samsyn om att begränsa klövviltskador på skog. Varg kan, åtminstone i teorin, begränsa antalet klövvilt och därigenom bidra till den målsättningen. Samtidigt kan varg påverka jägares vilja och möjlighet att bedriva aktiv jakt efter klövvilt, vilket då kan leda till ökade klövvilttätheter. Även här kan avvägningar mellan olika intressen behövas.

5.4 Aktörer i vargförvaltningen

Nedan listas ett antal aktörer som har en central och operativ roll i att utföra och utveckla vargförvaltningen i Sverige.

Naturvårdsverket har den övergripande uppgiften att säkerställa att rovdjuren finns i livskraftiga bestånd, upprätta nationella förvaltningsplaner, fördela ekonomiska medel till inventering, information och viltskador, fastställa inventeringsresultat och delegera beslutanderätten till länsstyrelserna för skydds- och licensjakt när de juridiska förutsättningarna är uppfyllda. **Länsstyrelsen** ansvarar för den regionala förvaltningen av de stora rovdjuren. Det innebär bland annat att upprätta regionala förvaltningsplaner, efter delegation från Naturvårdsverket besluta om och hantera skydds- och licensjakt, hantera och betala ut bidrag och ersättningar kopplat till stora rovdjur, informera och kommunicera om rovdjuren och genomföra inventeringar av rovdjurspopulationerna. Till länsstyrelsen hör även förordnade besiktningspersoner och rovdjursinventerare.

Viltförvaltningsdelegationen är en del av länsstyrelsen och består av politiska företrädare, samt representanter för Polismyndigheten, jakt- och viltvårdsintresset, naturvårdsintresset, friluftintresset, ägare och brukare av jordbruksmark, lokalt näringsliv och turism, skogsnäringslivet, rennäringslivet i de norra länen och yrkesfisket. Dessa ska representera länets befolkning och bidra till lokalbefolkningens inflytande över vilt- och rovdjursförvaltning. Viltförvaltningsdelegationen beslutar om övergripande riktlinjer rörande länets viltförvaltning men inte i enskilda myndighetsärenden.

Sverige är uppdelat i tre **rovdjursförvaltningsområden**: norra, mellersta och södra, och varje rovdjursförvaltningsområde utgörs av ett antal län. Indelningen ska på ett översiktligt sätt spegla vilka rovdjur och konflikter som finns i olika delar av landet. Det södra rovdjursförvaltningsområdet består av Skåne län, Södermanlands län, Östergötlands län, Jönköpings län, Kronobergs län, Kalmar län, Gotlands län, Blekinge län och Hallands län. Det mellersta består av Gävleborgs län, Dalarnas län, Uppsala län, Västmanlands län, Stockholms län, Örebro län, Värmlands län och Västra Götalands län och det norra av Norrbottens län, Jämtlands län, Västerbottens län och Västernorrlands län. Varje område har ett **samverkansråd** som med beaktande av förvaltningsplanerna och de fastställda minimivärdena, utformar långsiktiga övergripande riktlinjer för rovdjursförvaltningen i förvaltningsområdet och samordnar länsstyrelsernas arbete i och mellan förvaltningsområdena. Samverkansrådet utgörs av landshövdingarna i respektive län.

Det **nationella rovdjursrådet** stöttar Naturvårdsverket i genomförandet av rovdjurspolitiken. Rådet består av representanter för jägar- och naturorganisationer, brukarorganisationer, SLU Viltskadecenter och länsstyrelserna.

SLU Viltskadecenter (VSC) är ett nationellt centrum för kunskap om vilt, viltskador och samhälle. De arbetar med att begränsa skador som orsakas av fredade viltarter, framför allt stora rovdjur, tranor, svanar och gäss. Det innefattar bland annat att öka kunskapen om populationernas storlekar och utbredning, olika typer av viltskador och åtgärder som kan begränsa skador och annan negativ påverkan.

5.5 Nationella förvaltningsplaner

Upprättandet av nationella förvaltningsplaner för stora rovdjur initierades av regeringen i syfte att tydliggöra respektive förvaltningsstrategi för de olika rovdjurspopulationerna.

I propositionen En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191 s. 61) anges att:

”Förvaltningsplaner bör vara de centrala och regionala verktygen för den praktiska förvaltningen av rovdjuren och därmed också de adaptiva verktygen för att nå det övergripande och långsiktiga målet att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.”

Naturvårdsverket ansvarar, som den centrala förvaltningsmyndigheten för jakt- och viltfrågor, för nationella förvaltningsplaner och ska införliva de politiska besluten i den praktiska förvaltningen.

5.6 Regionala förvaltningsplaner

En stor del av den svenska rovdjursförvaltningen är regionaliserad. Se beskrivning om aktörer under rubriken 5.4.

Länsstyrelserna ska upprätta en rovdjursförvaltningsplan för länet.⁴³ De regionala förvaltningsplanerna ska beskriva målsättningar och riktlinjer för länsstyrelsens förvaltningsarbete. Målsättningarna i länsstyrelsernas rovdjursförvaltningsplaner ska överensstämma med målsättningarna i nationella förvaltningsplaner.⁴⁴

---

⁴³ 7 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

⁴⁴ 2 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur.

5.7 Regionaliserad vargförvaltning genom miniminivåprocessen

5.7.1 Miniminivåernas syfte i förvaltningen

Referensvärdet anger det lägsta antalet individer av en rovdjursart som ska finnas i Sverige. På regional nivå bryts referensvärdena ner till miniminivåer. En miniminivå anger det lägsta antalet för en rovdjursart på regional nivå som förvaltningen ska syfta till att inte underskrida.⁴⁵

För att Naturvårdsverket ska kunna överlämna rätten att besluta om licensjakt till länsstyrelserna måste antalet individer av arten i förvaltningsområdet överstiga de fastställda miniminivåerna. Detta framgår av 24 a § 2 st. jaktförordningen. Utan fastställda miniminivåer uteblir länsstyrelsernas möjlighet att besluta om licensjakt, vilket hindrar det politiska målet om en regionaliserad rovdjursförvaltning.

Miniminivåer är också en viktig del i beslut om jakt. För att kunna bedöma vilken inverkan jakten får på bevarandestatusen på nationell nivå, ska den beslutande myndigheten även beakta den inverkan som jakten får på ett lokalt bestånd (jmf EU-domstolen mål C-674/17, Tapiola). Enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för skydds jakt behöver denna bedömning bland annat göras utifrån miniminivåer på förvaltningsområdesnivå.

Processen att ta fram miniminivåer är alltså ett viktigt steg i den regionaliserade förvaltningen av de stora rovdjuren. Målet för förvaltningen bör vara att förvalta populationerna med tillräcklig marginal i förhållande till referensvärdet och den regionala miniminivån, så att inte gynnsam bevarandestatus äventyras.

5.7.2 Beskrivning av miniminivåprocessen

Miniminivåprocessen regleras i förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn samt i förordning (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer. Av 5 § förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn framgår att Naturvårdsverket, efter förslag från samverkansråden, ska fastställa miniminivåer för förekomsten av björn, varg, järv och lo i vart och ett av rovdjursförvaltningsområdena och förekomsten av björn, järv och lo i vart och ett av länen inom områdena. Enligt samma förordning ska fördelningen av miniminivåer ses över minst vart femte år. Den senaste översynen för varg slutfördes hösten 2025. Därmed kommer nästa miniminivåprocess att ske senast 2030.

Naturvårdsverket ska fastställa miniminivåerna inom ramen för de nationella målen för respektive art och med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden.⁴⁶ Genom samverkan mellan län och förvaltningsområden har länsstyrelserna tillsammans med sina respektive viltförvaltningsdelegationer en viktig roll i att ta

---

⁴⁵ 4 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

⁴⁶ 5 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

fram regionala förslag som Naturvårdsverket sedan utgår ifrån i fastställandet av miniminivåer. När Naturvårdsverket initierar processen hos länsstyrelserna lämnar myndigheten över ett vägledningsdokument som länsstyrelserna har att utgå ifrån i sin samverkan.

Läs mer: [Miniminivåer för rovdjursarter regionalt](#)

5.8 Vargstammens utveckling

En viktig aspekt i förvaltningen är att ha en god kunskap om hur många vargar som finns, för att utifrån det också kunna anpassa förvaltningsåtgärder.

Den skandinaviska vargstammen har uppvisat en nästan årlig ökning under lång tid. Sedan 1990-talet och fram till vintern 2014–2015 växte stammen. Detta har dokumenterats genom ett ökat antal familjegrupper och föringringar. Därefter har populationens storlek i huvudsak legat stabilt mellan 400 och 500 vargar, men med en minskning från drygt 500 vargar vintern 2020–2021 till ca 400 vargar vintern 2024–2025.

Den regionala utvecklingen i Sverige varierar både mellan och inom de tre förvaltningsområdena för rovdjur men har förändrats över tid, där en förskjutning skett både inom det mellersta rovdjursförvaltningsområdet samt från det mellersta till det södra.

Omsättningen av revirmarkerande vargar varierar mellan län och över tid. Den omsättning som inte kan förklaras av kända orsaker, till exempel licensjakt, är större än omsättningen på grund av kända orsaker⁴⁷.

Aktuell information om den skandinaviska vargstammens utveckling finns på [Naturvårdsverkets hemsida](#) och hos [SLU](#). För ytterligare kunskap om den skandinaviska vargpopulationen rekommenderas Kunskapssammanställning varg som förväntas publiceras under hösten 2026.

5.8.1 Referensvärdets utveckling

Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus gällande populationsstorlek för vargpopulationen har ändrats under årens lopp. Dessa beskrivs närmare i bilaga 2.

5.8.2 Vargstammens genetiska utveckling

Den skandinaviska vargpopulationens genetiska status har stor betydelse för dess långsiktiga utveckling och bevarandestatus. I små och isolerade populationer sker genetiska förändringar främst genom inavel och genetisk drift. Dessa processer leder till en successiv förlust av genetisk variation. Genetisk variation är avgörande för att en population ska kunna anpassa sig till förändringar i sin miljö och överleva på lång sikt. Genetisk drift är en slumpmässig process som kan leda till att även

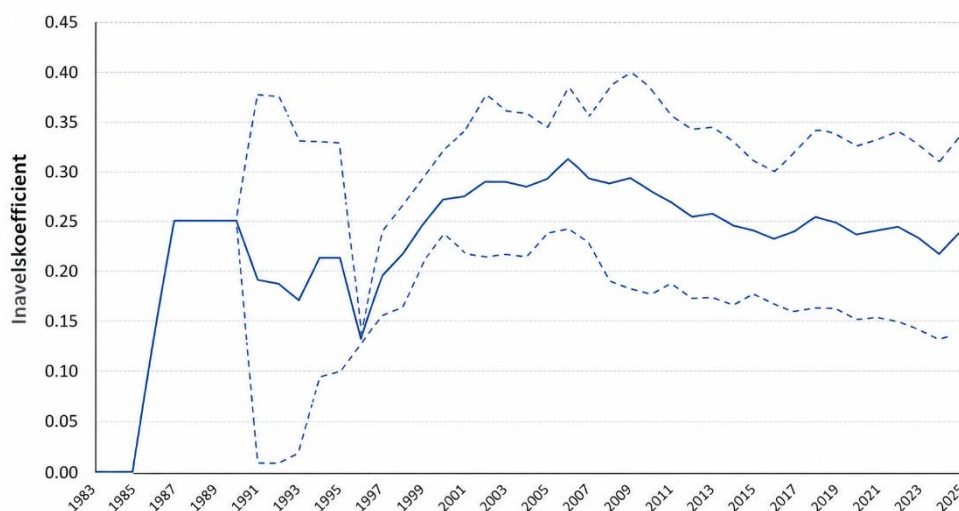
---

⁴⁷ Svensson m.fl. (2023).

2026-06-25

fördelaktiga genvarianter försvinner, och effekten är särskilt stor i små populationer med låg genetisk variation. Inavel hos varg har bland annat visats kunna leda till skelettdefekter och minskad reproduktionsframgång. Populationer med låg genetisk variation har även generellt sämre anpassningsförmåga och är mer sårbara för sjukdomar och miljöförändringar.

Inavelskoefficient är ett mått på andelen identiska genvarianter med gemensamt ursprung som en individ ärver från sina båda föräldrar. Ju mer besläktade föräldrarna är, desto högre blir koefficienten mellan 0 – 1. Den skandinaviska vargpopulationen har under lång tid haft en hög grad av inavel. Åren 2015 – 2025 var den genomsnittliga inavelskoefficienten $0,24 \pm 0,01$ SD (se figur 4), vilket ungefär motsvarar nivån hos avkommor till helsyskonpar i en icke inavlad population. Även om nya, obesläktade individer kommer in och bidrar till den genetiska variationen kan förändring av inavelskoefficienten för hela populationen ta lång tid. Inventeringsresultatet för 2024/25 visade att inavelskoefficienten för familjegrupper i Skandinavien var $0,21 (\pm 0,09)$ SD, den lägsta sedan 1998. Men vid inventeringen 2025/26 hade inavelskoefficienten ökat igen till $0,24 (\pm 0,10)$ SD). Det går att läsa mer om inavel av den skandinaviska vargstammen på [Naturvårdsverkets hemsida](#).

Figur 4. Den genomsnittliga inavelskoefficienten (inavelsgraden) i familjegrupper i Skandinavien åren 1983 – 2025. Streckade linjer anger standardavvikelse, som är ett mått på variation i inavel inom enskilda år.

Under perioden 2015 – 2025 har invandrade östliga vargar dokumenterats nästan varje vinter i norra Skandinavien. Endast ett fåtal invandrade individer har dock lyckats etablera sig i den reproducerande delen av populationen i mellersta Sverige. Den begränsade etableringen innebär att populationen fortsatt präglas av hög inavelsgrad och låg genetisk variation. När en ny östlig varg reproducerar sig med vargar som helt eller delvis är av skandinaviskt ursprung ökar populationens genetiska variation avsevärt. Det huvudsakliga sättet att motverka inavel och öka

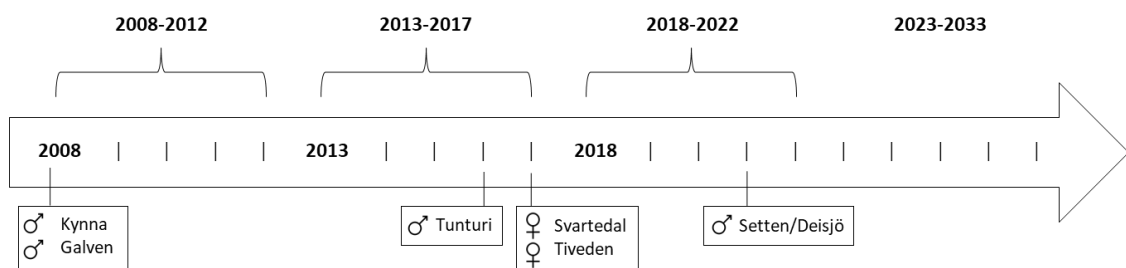
2026-06-25

den genetiska variationen är därför ett regelbundet inflöde av obesläktade individer som reproducerar sig inom den skandinaviska populationen, oavsett om reproduktionen sker i Sverige eller i Norge. Det har därför funnits en målsättning om att minst en ny invandrad varg per generation (fem år) från östliga populationer har reproducerat sig med skandinaviska vargar.

Den målsättningen har uppfyllts under de tre föregående femårsperioderna: två reproduktioner dokumenterades 2008 – 2012, tre under 2013 – 2017 och en under 2018 – 2022 (se figur 5).

Enligt den senaste forskningsanalysen (2024) behöver mellan 2 – 3 nya östliga invandrade vargar reproducera sig inom den skandinaviska populationen under varje tioårsperiod för att populationen ska bibehålla en nivå av genetisk variation som är förenlig med upprätthållande av gynnsam bevarandestatus vid ett referensvärde i den nedre delen av intervallet 170 – 270.⁴⁸

Vi är nu inne i en tioårsperiod som löper 2023 – 2033 och ingen reproduktion mellan en ny östlig invandrad varg och en skandinavisk varg har ännu dokumenterats under denna tid. Vid de årliga svensk-norska inventeringarna följs både tidigare och nya invandrade vargar samt eventuella reproduktioner från dessa individer upp.

Figur 5. Genetiskt inflöde i den skandinaviska vargpopulationen mellan 2008 – 2022. Tidslinjen visar första reproduktionen mellan ny invandrad östlig varg och skandinavisk varg. Revirnamn och kön på immigranten anges.

Om den genetiska statusen inte bibehålls eller förbättras genom att nya östliga vargar reproducerar sig inom den skandinaviska populationen försvårar det möjligheterna att upprätthålla gynnsam bevarandestatus. Det skulle försvåra hela förvaltningen och på sikt leda till att det behöver finnas en större vargstam i Sverige, eller att flera flyttar av varg behöver genomföras.

⁴⁸ Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (2024).

Källförteckning

Artskyddsförordning (2007:845).

DG Environment (2023). Reporting under Article 17 of the Habitats Directive: Guidelines on concepts and definitions – Article 17 of Directive 92/43/EEC, Reporting period 2019-2024. Brussels.

Dressel, Sabrina; Johansson Alvina och Sandström, Camilla (2026). *Djur och natur i förändring. Svenska folkets attityder till natur, vilda djur och naturförvaltning 2004–2025*. Forskningsrapport 7226. Naturvårdsverket. ISBN 978-91-620-7226-1.

Elofsson, Katarina; Widman, Martin; Häggmark-Svensson, Tobias och Steen, Margareta (2015). *Påverkan från rovdjursangrepp på landsbygdsföretagens ekonomi*. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för ekonomi, Rapport 167.

EU-domstolen, Domstolens dom av den 10 oktober 2019, mål C-674/17.mEU-domstolen, Domstolens dom av den 12 juni 2025, mål C-629/23.mEU-domstolen, Domstolens dom av den 14 juni 2007, mål C-342/05.

Europeiska kommissionen (2011). Commission urges Sweden to respect nature legislation in protecting endangered wolves. Brussels, 27 January 2011. IP/11/95.

Frank (2016). *Nära vargar. Rekommendationer för hantering av situationer med vargar nära bostadshus och människor*. Rapport från Viltskadecenter, Institutionen för ekologi, Sveriges Lantbruksuniversitet. Rapport 2016-4. ISBN: 978-91-86331-93-1.

Frank, Jens; Svensson, Linn; Lopez Bao, Jose och Zetterberg, Andreas (2015). *Analys av sambandet mellan vargtäthet och antal fårbesättningar*. Rapport från Viltskadecenter, Institutionen för ekologi, Sveriges Lantbruksuniversitet. Rapport 2015-6. ISBN: 978-91-86331-82-5.

Förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Förordning (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer.

Förvaltningsrätten i Luleå mål nr 647-18.

Förvaltningsrätten i Luleå mål nr 2186-25, 2182-25, 2198-25, 2185-25, 2202-25 och 2203-25

Hobbs, N. Thompson; Andrén, Henrik; Persson, Jens; Aronsson, Malin och Chapron, Guillaume (2012). *Native predators reduce harvest of reindeer by Sámi pastoralists*. Ecological Applications. Volume 22, Issue 5, pp. 1640-1654.

Jaktförordning (1987:905).

Jaktlag (1987:259).

- Johansson, Maria; Ferreira, Ines; Støen, Ole-Gunnar, Frank, Jens och Flykt, Anders (2015). *Interventions targeting human fear of large carnivores – many ideas but scarce data*. Biological Conservation, 201 (2016), 261–269.
- Johansson, Maria; Støen Ole-Gunnar; Frank, Jens och Flykt, Anders (2022). *Att möta människors oro och rädsla för björn och varg. Praktiska råd och vetenskapligt kunskapsunderlag*. Naturvårdsverkets rapport. INFO-serien 8893.
- Kammarrätten i Sundsvall mål nr 3134-25, 3136-25, 3158-25, 3168-25, 3171-25 och 3170-25.-Larsson, Paul (2020). *Etterforskning av illegal ulvejakt*. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 2/2020, s. 122–140.-Liberg, Olof; Chapron, Guillaume; Wabakken, Petter; Pedersen, Hans Christian; Thompson Hobbs, N. och Sand, Håkan (2012). *Shoot, shovel and shut up: cryptic poaching slows restoration of a large carnivore in Europe*. Proceedings of the Royal Society S, March 2012, volume 279 (1730): pages 910–915.
- Liberg, Olof; Suutarinen, Johanna; Andren, Henrik; Åkesson, Mikael; Wabakken, Petter; Wikenros, Camilla och Sand, Håkan. (2020). *Poaching-related disappearance rate of wolves in Sweden was positively related to population size and negatively to legal culling*. Biological Conservation, 243, Artikel 108456.
- Linnell, John D. C. och Boitani, Luigi (2025). *Developing methodology for setting Favourable Reference Values for large carnivores in Europe*. Report to the European Commission. January 2025.
- Miljöbalken (1998:808).
- Naturvårdsverket (2022). *Strategi för svensk viltförvaltning 2022–2029*. ISBN 978-91-620-8889-7.
- Naturvårdsverket (2024a). *Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skydds jakt på stora rovdjur*. Reviderade i maj 2024. Rapport 7152. ISBN 978-91-620-7152-3.
- Naturvårdsverket (2024b). *Analys av vargens referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus*. Slutredovisning av regeringsuppdrag att utveckla vargförvaltningen (M2022/01143 och LI2023/02916). Skrivelse 2024-06-20. NV-05942-22.
- Naturvårdsverket (2024c). *Handlingsplan vid förekomst av varg i renkötselområdet*.
- Naturvårdsverket (2025). *Ytterligare förvaltningsåtgärder för varg*. Redovisning av Naturvårdsverkets regeringsuppdrag. Skrivelse 2025-03-13. NV-08852-24.
- Naturvårdsverket och Sametinget (2013). *Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen*. Redovisning av regeringsuppdrag. Rapport 6555. Naturvårdsverket. ISBN 978-91-620-6555-3.
- Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (2024). *Regeringsuppdrag att utveckla vargförvaltningen*. Redovisning av deluppdrag

2026-06-25

om myndighetsgemensamma riktlinjer vid flytt av varg inom Sverige.
Skrivelse 2024-04-04. NV-05942-22.

Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Värmland i Sverige, Naturresursinstitutet i Finland och Polishögskolan i Norge (u.å.). *Rovdjursförvaltning i Sverige, Norge och Finland med särskilt fokus på arbete mot illegal jakt på stora rovdjur.*

Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10).

NJA 1995 s. 249.

Pohja-Mykrä, Mari (2017). Community power over conservation regimes: techniques for neutralizing the illegal killing of large carnivores in Finland. *Crime, Law and Social Change*, 67(4), 439-460.

Polislag (1984:387).

Prop. 2012/13:191 En hållbar rovdjurspolitik.

Prop. 2025/26:211 Förenklingar i jaktlagstiftningen.

Reporting format referred to in article 17 of directive 92/43/EEC (Habitats directive), Reporting period 2019-2024.

Sjölander-Lindqvist, Annelie; Larsson, Simon och Bennett, Julia (2021). *Att leva nära stora rovdjur. Perspektiv på psykosociala och socioekonomiska konsekvenser.* Naturvårdsverket. Forskning om vilt. Rapport 7005. ISBN 978-91-620-7005-2.

SOU 2025:125 En ny viltförvaltningslagstiftning.

Suutarinen, Johanna och Kojola, Ilpo (2017). *Poaching regulates the legally hunted wolf population in Finland.* *Biological Conservation*, November 2017, Volume 215, Pages 11–18.

Svensson, Linn; Frank, Jens., och Hedmark, Eva (2023). *Omsättning av revirmarkerande vargar i den svenska vargstammen 2017–2021.* SLU Viltskadecenter, Sveriges lantbruksuniversitet. Rapport från SLU Viltskadecenter No. 2023:2. ISBN: 978-91-987585-1-1.

SVT Nyheter (2025). *Vargar spårlost försvunna i Värmland och Dalarna.* Uppdaterad 13 maj 2025. Publicerad 4 maj 2025. Karin Mannberg. Ansvarig utgivare: Susanne Junkala. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/varmland/vargar-sparlost-forsvunna-i-varmland-och-dalarna>. Hämtad 2026-03-28.

SÖ 1983:30 Nr 30 Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö. Bern den 19 september 1979.

Utrikesdepartementet (2015). Svar på kompletterande motiverat yttrande angående Sveriges underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 12 och 16 i direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (KOM:s ref SG–Greffé(2015) D/6901, ärendenummer 2010/4200).

Viltskadeförordning (2001:724)

2026-06-25

Von Essen, Erica; Hansen, Hans Peter; Peterson, Nils M. och Peterson, Tarla R.
(2018). *Discourses on illegal hunting in Sweden: the meaning of silence and resistance*. *Environmental Sociology*, 4(3), 370–380.

Bilagor:

Bilaga 1. Tidigare redovisade regeringsuppdrag

Detta kapitel syftar till att berätta om fyra tidigare regeringsuppdrag om varg vars slutsatser ligger till grund för denna nationella förvaltningsplan.

Deluppdraget om analys av referensvärde

Naturvårdsverket redovisade Analys av vargens referensvärde i fråga om populationsstorlek (FRP) för gynnsam bevarandestatus (NV-05942-22) under 2024. I redovisningen slås fast att minsta livskraftiga population (MVP) för den svenska delen av den skandinaviska vargpopulationen kan anses vara cirka 170 individer, givet dagens nivåer av invandring (1-3 invandrare per tioårsperiod) och att övriga demografiska parametrar (födslotal och dödlighet) inte försämras. Referensvärdet bedöms kunna ligga i intervallet 170-270 individer förutsatt att omräkningsfaktorn mellan MVP och FRP minskas från dagens 2,0 genom utökad övervakning och en mer individbaserad förvaltning av populationen. Via länken kan man läsa redovisningen av [Analys av vargens referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus](#)

Deluppdraget om riktlinjer för flytt av varg

Naturvårdsverket, Jordbruksverket och SVA fick den 2022 i uppdrag (M2022/01143) att ta fram övergripande gemensamma riktlinjer för vilka åtgärder som behöver vidtas om varg som har invandrat till Sverige från Finland eller Ryssland ska kunna flyttas inom Sverige med hänsyn till smittskyddet i kombination med risken för skador inom renskötseln. Uppdraget samordnades av Naturvårdsverket och redovisades 2024.⁴⁹

Naturvårdsverket, Jordbruksverket och SVA har gemensamt redovisat nedan övergripande riktlinjer för flytt av invandrad östlig varg inom Sverige, baserat på en sammanvägd bedömning av behovet av genetisk variation för att bibehålla gynnsam bevarandestatus, risk för skador på renskötsel och risk för smittspridning. De praktiska förutsättningarna för genomförande av en flytt ingick inte i uppdraget.

En invandrad varg med östligt ursprung kan flyttas under förutsättning att:

- Den förses med GPS-sändare så att den kan följas minst sex månader efter utsättning på den nya platsen
- Den avmaskas mot hundens och rävens dvärgbandmask

---

⁴⁹ Naturvårdsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (2024).

2026-06-25

- Den undersöks avseende rabies om den dör inom sex månader efter flytten.

Vargar som fålls under skydds- och licensjakt och som Jordbruksverket och SVA bedömer lämpliga ska undersökas för rabies i övervakningssyfte. GPS-märkning är nödvändigt för kontroll och uppföljning av det djur som flyttas till annat område. Via länken kan man läsa redovisningen av deluppdraget om [myndighetsgemensamma riktlinjer vid flytt av varg inom Sverige](#).

Uppdrag att uppdatera riktlinjer för skydds jakt på varg

Den 2022 fick Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att se över hur skydds jakt på varg kan utvecklas för att bättre förebygga skador på tamdjur och samtidigt stödja rovdjurspolitikens mål. Uppdraget omfattade även en uppdatering av riktlinjerna för skydds jakt. När Naturvårdsverket redovisade arbetet i mars 2023 framhölls att utvecklingen av skydds jakten begränsas av både gällande regelverk och rättspraxis, och att arbetet med att förbättra förvaltningen är en pågående process.

I juni 2023 fick myndigheten därför ett nytt regeringsuppdrag: att uppdatera riktlinjerna för skydds jakt på varg. Fokus låg på att revidera de tumregler som Viltskadecenter vid Sveriges lantbruksuniversitet tog fram 2006, vilka reglerar skydds jakt efter angrepp på tamdjur och hundar. Syftet var att skapa bättre förutsättningar för att kunna fatta beslut om skydds jakt tidigare, samtidigt som vargstammen fortsatt ska ha gynnsam bevarandestatus.

I redovisningen konstaterade Naturvårdsverket att antalet beslut om skydds jakt påverkas av flera faktorer, bland annat vargens etablering i landet, licensjakts tillämpning och andra förebyggande åtgärder. En tidigare beslutstidpunkt bedömdes ändå kunna leda till att fler rovdjur fålls på skydds jakt, att upprepade angrepp förhindras och att det totala antalet angrepp minskar. Utifrån detta arbete uppdaterade Naturvårdsverket [riktlinjerna för skydds jakt på stora rovdjur](#) i maj 2024.

Ytterligare förvaltningsåtgärder för varg

I skrivelsen Ytterligare förvaltningsåtgärder för varg redovisade Naturvårdsverket i mars 2024 ytterligare förvaltningsåtgärder som skulle krävas för att den svenska vargstammen ska bibehålla en gynnsam bevarandestatus enligt EU:s art- och habitatdirektiv vid en sänkning av referensvärdet till någonstans i intervallet 170–270 individer. De ytterligare åtgärderna redovisas i relation till tre successivt lägre nivåer i intervallet (270, mellan 270 och 220 och 220 eller mindre). På underlag som inhämtats från länsstyrelserna, Sametinget och vetenskaplig expertis gjordes en övergripande bedömning av åtgärdernas kostnader och tidsmässig genomförbarhet. Beslut om ett sänkt referensvärde behöver hållas isär från

2026-06-25

genomförandet av en faktisk minskning av den svenska vargpopulationen. Det är också denna redovisning tillsammans med den som gäller analys av referensvärde från 2024 som ligger till grund för de ytterligare åtgärder som föreslås i denna förvaltningsplan. Via länken kan man läsa hela uppdraget [om ytterligare förvaltningsåtgärder för varg](#).

Bilaga 2. Referensvärdets utveckling över tid

Referensvärdet under åren 2010–2013

Mellan 2010 och 2025 har EU-kommissionen i överträdelseärende 2010/4200 ställt ett antal frågor om Sveriges licensjakt på varg var förenlig med art- och habitatdirektivet. De har också ställt frågor om Sveriges bedömningar av vilken populationsstorlek som krävs för att uppnå gynnsam bevarandestatus.⁵⁰ För att uppfylla de krav som finns enligt art- och habitatdirektivet har Sverige genomfört ett antal åtgärder. Regeringen beslutade 2010 om att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att utvärdera de långsiktiga målen för rovdjurspopulationerna. Utredningen överlämnade 2011 delbetänkandet *Rovdjurens bevarandestatus* (SOU 2011:37). I betänkandet redovisades att dåvarande populationen om 252-291 vargar inte hade uppnått gynnsam bevarandestatus. Som provisoriskt referensvärde för vargstammen i Sverige och Norge föreslogs då 450 vargar, som skulle gälla fram till att Rovdjursutredningen (SOU 2012:22) skulle presentera sitt förslag till målnivå för vargstammen.

Rovdjursutredningen föreslog 2012 just 450 vargar som referensvärde. Som underlag för bedömningen av gynnsam bevarandestatus och fastställande av referensvärde använde utredningen bland annat en äldre sårbarhetsanalys. Mot denna bakgrund beslutade regeringen 2012 att ge Naturvårdsverket i uppdrag att redovisa en uppdaterad sårbarhetsanalys för bland annat varg som skulle bygga på senaste dokumenterade kunskaper om arternas populationer (dnr M2012/1490/Nm). I beslutet angavs att sårbarhetsanalysen skulle göras utifrån kriterierna för referensvärde för populationsstorlek enligt EU-kommissionens riktlinjer för förvaltning av stora rovdjur på populationsnivå. Naturvårdsverket redovisade 2012 en sårbarhetsanalys som tydliggjorde minsta livskraftiga population (MVP) för varg i Sverige och Norge var minst 100 individer (dnr M2012/1802/Nm). I redovisningen av MVP inkluderades risken för sällsynta katastrofer som tillfälligt förhöjer dödligheten.

Sårbarhetsanalysen kritiserades för att inte beakta de genetiska aspekterna. Naturvårdsverket redovisade i oktober 2012 därför en komplettering till sårbarhetsanalysen för varg med de genetiska aspekterna (dnr M2012/1505/Nm). Naturvårdsverket bedömde att 380 vargar i Sverige motsvarar ett referensvärde för populationsstorlek under förutsättning att i genomsnitt 3,5 vargar invandrar och reproducerar sig per femårsperiod.

Regeringen föreslog i propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* (prop. 2012/13:191) 2013 att referensvärdet för varg i Sverige ska vara 170-270 vargar. Detta är i

---

⁵⁰ Europeiska kommissionen (2011). https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_11_95

2026-06-25

enlighet med rekommendationerna i EU-kommissionens riktlinjer om att referensvärdet per definition ska vara större än MVP. Utgångspunkten för regeringens bedömning var Naturvårdsverkets redovisning att MVP för vargstammen i Sverige och Norge är 100 vargar. Regeringen gjorde i propositionen bedömningen att (mot bakgrund av att referensvärdena för populationsstorlek och utbredningsområde var uppnådda, den starka populationsutvecklingen, den förbättrade genetiken med minskad inavelsgrad och ökad genetisk variation, den lyckade genetiska förstärkningen samt en tillräcklig invandringstakt av vargar från Finland och Ryssland) vargen hade uppnått gynnsam bevarandestatus i Sverige.

Regeringen uppgav också i propositionen att Naturvårdsverket, efter riksdagens behandling av frågan, borde slutföra rapporteringen av gynnsam bevarandestatus enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet. I enlighet med gällande regler skulle Naturvårdsverket ange bedömningen av var referensvärdet ligger inom det föreslagna intervallet. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus fick sedan inte underskridas. Detta ledde till att Naturvårdsverket 2013 gjorde bedömningen och också rapporterade referensvärdet för gynnsam bevarandestatus för varg till 270 individer till EU.

Referensvärdet under åren 2014–2022

Med hänsyn till vargstammens genetiska situation ifrågasatte EU-kommissionen 2015 i ett motiverat yttrande, vilket Sverige besvarade under sommaren 2015⁵¹, om vargstammen uppnått gynnsam bevarandestatus vid ett referensvärde om 270 vargar. Regeringen gav i uppdrag till Naturvårdsverket att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera befintlig sårbarhetsanalys för varg. Med analysen som grund skulle myndigheten utreda vad som krävs för att vargpopulationen i Sverige ska anses ha gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet.

Inom utredningen gav Naturvårdsverket två forskargrupper i uppdrag att oberoende av varandra sammanställa befintlig vetenskaplig litteratur på området. Utifrån detta gjordes en vetenskaplig syntes om lämpligt referensvärde för populationsstorlek, samt behovet av invandring av vargar från Finland och Ryssland, för vargarna i Skandinavien och Sverige. Den sammanvägda bedömningen från dessa sammanställningar var att, givet att de svenska och skandinaviska vargarna utgör en del av den nordeuropeiska vargpopulationen (genom immigration och emigration, och genflödet som är associerat med detta), det behövs minst 300 vargar i Sverige. Bedömningen innebar också att minst en ny immigrant från Finland eller Ryssland ska reproducera sig med de skandinaviska vargarna under naturliga förhållanden varje 5-årsperiod (varggeneration), för att vargen i Sverige ska kunna anses ha gynnsam bevarandestatus.

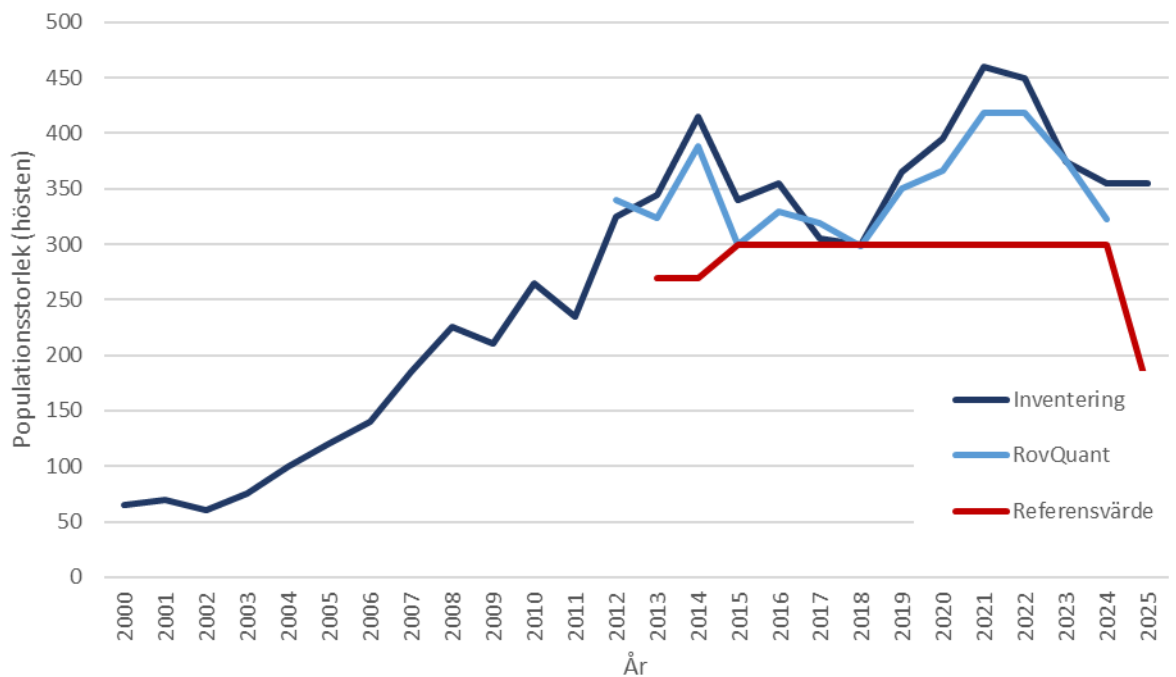
I vägledningen till bedömning av gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet står att referensvärdet *“should be set using the best available knowledge and scientific expertise”*. Då detta vid den tidpunkten (2015) var den

---

⁵¹ Utrikesdepartementet (2015).

2026-06-25

bästa tillgängliga kunskapen bedömdes referensvärdet fram till 2019 vara 300 vargar, i enlighet med den vägledning som finns angående referensvärde i art- och habitatdirektivet. Vid den följande rapporteringen av referensvärde till EU 2019 rapporterade Naturvårdsverket också detta som det officiella referensvärdet för gynnsam bevarandestatus, då det fortsatt var den bästa tillgängliga kunskapen och vetenskaplig expertis.

Figur 6. Bilden visar hur vargpopulationens storlek (blå linjer) samt referensvärdet för gynnsam bevarandestatus gällande populationsstorlek (röd linje) förändrats över tid.

Referensvärdet under åren 2023–2025

Regeringen gav 2023 Naturvårdsverket i uppdrag att redovisa hur vargens referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet skulle kunna vara i enlighet med riksdagens tillkännagivande och inom det intervall på 170-270 individer som angavs i propositionen En hållbar rovdjurspolitik (LI2023/02916). Som en följd av detta gav sedan regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att utreda och lämna förslag på vilka ytterligare förvaltningsåtgärder som krävs för att den svenska vargstammen ska bibehålla en gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet vid ett referensvärde om 170 individer (LI2024/02201). I uppdraget ingick även att beräkna kostnader för genomförande av de förvaltningsåtgärder som krävs för olika referensvärden inom intervallet 170-270 individer samt lämna förslag på en tidsplan för genomförande av föreslagna åtgärder som innebär att åtgärderna genomförs så snart som möjligt. Naturvårdsverket har rapporterat svar på ovanstående skrivningar, och 2025 gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att

2026-06-25

rapportera 170 vargar som referensvärde för gynnsam bevarandestatus i Sveriges rapportering till EU (LI2025/01301). Mer information och länkar till tidigare redovisade uppdrag återfinns i bilaga 1.

Bilaga 3. Rättslig reglering

Denna bilaga syftar till att beskriva det juridiska ramverket för vargförvaltningen i Sverige. Varg, liksom övriga stora rovdjur, står under ett internationellt skydd. Sverige har förbundit sig att skydda dessa och andra arter i ett flertal konventioner samt genom EU:s gemensamma lagstiftning. I nationell rätt regleras förvaltningen av varg genom lagar, förordningar och föreskrifter. Utöver detta finns såväl EU-rättslig som nationell praxis att förhålla sig till. Nedan redovisas några av de centrala regelverk som är styrande för vargförvaltningen.

Internationella åtaganden – Bernkonventionen

Bernkonventionens⁵² mål är att skydda vilda djur och växter och deras naturliga miljö, särskilt de arter och slag av miljö som för att kunna skyddas kräver samarbete mellan ett flertal stater, samt att främja sådant samarbete. De avtalslutande parterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att bevara beståndet av vilda djur och växter på eller anpassa den till en nivå som motsvarar i synnerhet ekologiska, vetenskapliga och kulturella krav. Varje avtalslutande part ska vidta lämpliga och nödvändiga lagstiftande och administrativa åtgärder för att säkerställa ett skydd för vilda djur och växter. Varg är sedan mars 2025 listad i konventionens bilaga III som en skyddad art. Tidigare listades varg i konventionens bilaga II som en strikt skyddad art. Den sänkta skyddsstatusen gör det möjligt för medlemsstaterna att mer flexibelt förvalta sina vargpopulationer.

EU-lagstiftning – Art- och habitatdirektivet

Inom EU:s gemensamma lagstiftning är Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, art- och habitatdirektivet, centralt för vargförvaltningen.

Art- och habitatdirektivets syfte

Art- och habitatdirektivet har till syfte att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter i medlemsstaternas europeiska territorium som omfattas av fördraget (artikel 2). Åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos livsmiljöer samt arter av vilda djur och växter av gemenskapsintresse. Åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv

---

⁵² SÖ 1983:30 Nr 30 Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö.

2026-06-25

ska även ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag (artikel 2).

Direktivet har i svensk rätt genomförts genom bestämmelser i bland annat jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Vargens skyddsstatus

Vargen är listad i två av direktivets bilagor, bilaga 2 och 5. I bilaga 2 finns djur- och växtarter av gemenskapsintresse vilkas bevarande kräver att särskilda bevarandeområden utses. I bilaga 5 listas djur- och växtarter av gemenskapsintresse för vilka insamling i naturen och exploatering kan bli föremål för förvaltningsåtgärder.

Medlemsstaterna är skyldiga att tillse att de åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus (artikel 2.2). Medlemsstaterna ska övervaka bevarandestatusen hos livsmiljöer och arter (artikel 11). Om medlemsstaterna, mot bakgrund av övervakningen anser det nödvändigt, ska de vidta åtgärder för att säkerställa att insamling i naturen av exemplar av de arter av vilda djur och växter som finns förtecknade i bilaga 5 och exploatering av dessa är förenligt med bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus för dem (artikel 14.1). Exempel på åtgärder som kan behöva vidtas för att säkerställa att en art bibehåller en gynnsam bevarandestatus ges i artikel 14.2.

Vargen var tidigare listad i bilaga 4 som en strikt skyddad art. Vargen är sedan juli 2025 listad i bilaga 5 och omfattas således inte av det strikta skyddet som gäller för arter i bilaga 4. Det strikta skyddet av en art innebär ett förbud mot att bland annat avsiktligt fånga, döda eller störa individer av arten (artikel 12). Undantag från det strikta skyddet kan tillåtas under vissa förutsättningar som anges i artikel 16.1. Tolkningen av art- och habitatdirektivet bör ske med stöd av EU-domstolens praxis. Enligt EU-domstolens praxis ska undantag tillämpas restriktivt och enbart medges i konkreta enskilda fall och för att uppfylla klart definierade behov. Ett beslut om undantag ska bland annat vara proportionerligt och noggrant motiverat med bevisbördan hos den beslutande myndigheten. I EU-domstolens praxis understryks även försiktighetsprincipens betydelse vid tillämpning av undantag.⁵³ Nationella regler för jakt på varg bygger på undantagen från det strikta skyddet som följer av artikel 16 i art- och habitatdirektivet. Jaktlagstiftningsutredningen har till följd av den ändrade skyddsstatusen för varg bland annat lämnat förslag om en förenklad populationsreglerande jakt på varg.⁵⁴

Gynnsam bevarandestatus

Begreppet gynnsam bevarandestatus är centralt i art- och habitatdirektivet. I direktivets artikel 1 återfinns definitionen av gynnsam bevarandestatus. En arts

---

⁵³ Se exempelvis EU-domstolens domar i mål C-342/05 och C-674/17.

⁵⁴ SOU 2025:125, s. 177–182.

bevarandestatus är summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer inom det territorium som anges i artikel 2. Bevarandestatusen anses ”gynnsam” när:

- Uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,
- Artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
- Det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.

Artens bevarandestatus är centralt i flertalet av jaktlagstiftningens bestämmelser om varg, exempelvis genom att beslut om licensjakt på varg endast får meddelas om jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. EU-domstolen har vid flertalet tillfällen bland annat prövat frågan om bedömning av en arts bevarandestatus. Av praxis följer bland annat att en arts bevarandestatus ska bedömas på såväl lokal som nationell nivå.⁵⁵

Artikel 17–rapportering

Medlemsstaterna ska vart sjätte år rapportera genomförandet av de åtgärder som vidtagits till följd av direktivet, detta följer av artikel 17 i direktivet.

Rapporteringen omfattar bland annat en bedömning av bevarandestatusen för de arter som är listade i direktivet. Medlemsstaterna ska även ange referensvärden för utbredningsområde och för populationsstorlek för dessa arter. Referenspopulation är den populationsstorlek som bedöms vara minimum för att på lång sikt garantera artens livskraftighet.

Vilka parametrar som ska ligga till grund för en sammanvägd bedömning av artens bevarandestatus för varje art och biogeografisk region framgår av rapportformatet⁵⁶ till artikel-17 rapporteringen. För att statusen som helhet ska anses vara gynnsam krävs att samtliga fyra kategorier (utbredning, population, livsmiljö och framtidsutsikter) är positiva (eller tre ”positiva” och en ”okänd”).

För att *utbredningen* ska bedömas som gynnsam, krävs både att arealen är stabil eller ökar, samt att arealen inte är mindre än referensvärdet (”Favourable Reference Range”). För att *populationens storlek* ska bedömas som gynnsam, krävs att populationsstorleken inte är mindre än referensvärdet (”Favourable Reference Population”) samt att reproduktion, dödlighet och åldersstruktur i populationen inte avviker från det normala. För att *livsmiljön* ska anses gynnsam, krävs att det finns tillräckligt stor mängd livsmiljö för arten, att mängden livsmiljö är stabil eller ökande, samt att livsmiljön har tillräckligt hög kvalitet för att arten ska kunna

---

⁵⁵ Se exempelvis EU-domstolen dom i mål C-674/17 och EU-domstolen dom i mål C-629/23.

⁵⁶ Reporting format referred to in article 17 of directive 92/43/EEC (Habitats directive), Reporting period 2019-2024.

överleva på lång sikt. Slutligen krävs för att *framtidssutsikterna* ska kunna bedömas som gynnsamma, att det inte finns några signifikanta hot mot arten, och att arten kommer att vara livskraftig på lång sikt i framtiden.

I vägledningen till artikel-17 rapporteringen⁵⁷ finns en ingående beskrivning av vilka principer och analyser som ska ligga till grund för referensvärdet för populationsstorlek, bland annat nämns följande:

- Referensvärdet ska baseras på ekologiska och biologiska omständigheter.
- Referensvärdet ska sättas baserat på den bästa tillgängliga kunskapen och vetenskaplig expertis.
- När referensvärdet bestäms ska försiktighetsprincipen tas i beaktande och det ska inkluderas en säkerhetsmarginal för de osäkerheter som finns.
- Referensvärdet ska alltid vara större än minsta livskraftiga population (MVP) baserat på demografisk och genetisk livskraft.
- Referensvärdet är inte samma sak som nationella förvaltningsmål.

På uppdrag från EU-kommissionen sammanställde 2025 en grupp ledande experter en vägledning för hur man ska gå till väga för att bestämma nationella referensvärden för populationsstorlek av stora rovdjur i enlighet med art- och habitatdirektivet.⁵⁸ Där poängteras bland annat vikten av att ta hänsyn till långsiktiga genetiska faktorer, att referensvärdet ska spegla den enskilda medlemsstatens möjligheter att bidra till det gemensamma bevarandet av gränsöverskridande populationer, samt att den så kallade 50:500 tumregeln för effektiv populationsstorlek är lämplig att använda. Här bör skiljas mellan referensvärde för hela den (oftast) gränsöverskridande populationen och referensvärdena för enskilda medlemsstater, vilket betyder att samarbete över landsgränser är centralt för bevarande och förvaltning för dessa arter.

Den senaste rapporteringen till EU skedde i augusti 2025. Sverige rapporterade då i enlighet med regeringens beslut (LI2025/01301) ett referensvärde om 170 vargar i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för den svenska vargpopulationen.

Nationell lagstiftning

I nationell rätt regleras vargförvaltningen genom lag, förordningar och föreskrifter. Nedan redovisas några av de mest centrala bestämmelserna och regelverken.

---

⁵⁷ DG Environment (2023), s. 21–22.

⁵⁸ Linnell och Boitani (2025).

Jaktlagen

Allt vilt, det vill säga vilda däggdjur och fåglar, är enligt 3 § jaktlagen fredat och får endast jagas enligt vad som anges i jaktlagen och jaktförordningen eller av föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av jaktlagstiftningen. Med jakt avses att fånga eller döda vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt (2 § jaktlagen). Till jakt räknas också att göra ingrepp i viltets bon och att ta eller förstöra fåglars bon. Var och en ska visa viltet hänsyn, viltet får inte ofredas och inte heller förföljas annat än vid jakt (5 § jaktlagen). Vidare gäller att jakt ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara (27 § jaktlagen).

Jaktförordningen

I jaktförordningen finns närmare reglerat vilka kriterier som måste vara uppfyllda för bland annat beslut om licensjakt (23 c §), skydds jakt (23 a §) och flytt av varg (31 a §).

LICENSJAKT

Licensjakt efter varg får tillåtas om det inte finns någon annan lämplig lösning och om jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden (23 c § jaktförordningen). Ett beslut om licensjakt får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar (23 d § jaktförordningen).

Beslut om licensjakt får fattas av Naturvårdsverket (23 d § jaktförordningen). Naturvårdsverket får överlämna till länsstyrelsen att besluta om licensjakt om förutsättningarna i 24 a § andra stycket jaktförordningen är uppfyllda.

SKYDDSJAKT

Naturvårdsverket får besluta om skydds jakt efter bland annat varg efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada eller på eget initiativ, om förutsättningarna enligt 23 a § jaktförordningen är uppfyllda (23 b § jaktförordningen).

Naturvårdsverket får överlämna till länsstyrelsen att besluta om skydds jakt i enlighet med 24 a § jaktförordningen.

Tre förutsättningar ska vara uppfyllda för att beslut om skydds jakt ska kunna meddelas (23 a § jaktförordningen):

- Ett av de fyra skälen ska föreligga,
- Jakten får inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus, hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde,
- Det får inte finnas någon annan lämplig lösning.

De fyra skälen är:

- Av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön,
- Av hänsyn till flygsäkerheten,
- För att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom, eller
- För att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter⁵⁹

Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, får beslut om skydds jakt fattas även om någon skada inte har inträffat (23 b § jaktförordningen).

Naturvårdsverket har tagit fram riktlinjer till stöd för länsstyrelsernas handläggning av ansökningar om skydds jakt på stora rovdjur.⁶⁰

UPPFÖLJNING

Naturvårdsverket ska fortlöpande bedöma om möjligheten att jaga rovdjur med stöd av delegationsbeslut enligt 24 a § jaktförordningen försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, eller möjligheten annars utnyttjas i stor omfattning. Om Naturvårdsverket bedömer att så är fallet, får verket ändra eller återkalla ett sådant delegationsbeslut. Detta framgår av 24 c § jaktförordningen.

SKYDDSJAKT PÅ ENSKILDS INITIATIV

Det finns möjligheter för en tamdjursägare, vårdare eller person som handlar på uppdrag av denne att under vissa förutsättningar utan beslut från myndighet avliva en varg om den angriper tamdjur eller om det finns skälig anledning att befara ett sådant angrepp (28 § jaktförordningen). Det är dock enbart tillåtet om det inte går att skrämja bort vargen eller på något annat lämpligt sätt avbryta eller avvärja angreppet.

FLYTT AV VARG

Naturvårdsverket, eller den till vilken myndigheten uppdrar detta, får fånga en varg på någon annans jaktområde för att flytta den till en annan plats i syfte att åstadkomma en ökad genetisk variation i vargstammen (31 a § jaktförordningen). En förutsättning för en sådan åtgärd är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Ägaren och jakträttshavaren

---

⁵⁹ Skälet har exempelvis tillämpats vid skydds jakt på hybrid mellan varg och hund för att skydda den skandinaviska vargstammen, se Förvaltningsrätten i Luleå mål nr 647-18.

⁶⁰ Naturvårdsverket (2024a).

2026-06-25

till det jaktområde där djuret fångas ska underrättas om åtgärden. Det krävs även medgivande av markägaren och jakträttshavare innan vargen släpps fri på annan mark.

I samband med en flytt av varg finns inom vargförvaltningen ett behov av att kunna märka vargar med GPS-halsband. Från och med 1 juli 2026 får Naturvårdsverket, eller den som myndigheten ger uppdraget till, för att skydda och bevara varg, fånga en varg på någon annans jaktområde för att märka, undersöka eller behandla vargen. Ägaren och jakträttshavaren till det jaktområde där vargen fångas ska underrättas om åtgärden. En åtgärd, som exempelvis märkning, får endast vidtas om det inte finns någon annan lämplig lösning och det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.⁶¹

Övriga förordningar

Utöver jaktförordningen finns även andra förordningar som reglerar vargförvaltningen.

Förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn
Förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn innehåller bestämmelser om förvaltning av de stora rovdjuren. Av 1 § framgår att förvaltningen syftar till att djur av dessa arter ska finnas i så stort antal att arterna långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och att djuren kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. Detta syfte ska uppnås i en sådan takt som främjar samexistensen mellan människor och dessa arter samtidigt som skador och olägenheter förebyggs och begränsas. Förordningen innehåller också bestämmelser om förvaltningsområden, samverkansråd, fastställande och översyn av miniminivåer för förekomsten av stora rovdjur, förvaltningsplaner och riktlinjer samt rovdjursinventering.

Förordning (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer
Av förordning (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer framgår att en viltförvaltningsdelegation är ett organ inom länsstyrelsen för samverkan i frågor som rör viltförvaltningen i länet. Viltförvaltningsdelegationen ska enligt 3 och 4 §§ i förordningen bland annat besluta om övergripande riktlinjer för viltförvaltningen i länet, licensjakt och skyddsjakt inom länet samt för bidrag och ersättning enligt viltskadeförordningen. Delegationen ska också pröva frågor om godkännande av de förslag till miniminivå för förekomsten av varg som länsstyrelsen ska lämna till samverkansrådet, samt pröva frågan om godkännande av den rovdjursförvaltningsplan som ska upprättas för länet.

Viltskadeförordningen (2001:724)
Viltskadeförordningen (2001:724) innehåller bestämmelser om bidrag för skadeförebyggande åtgärder och ersättning för skador av varg, björn, järv, lodjur och kungsörn.

---

⁶¹ Se 32 a § jaktförordningen, ny lydelse från 1 juli 2026.

Föreskrifter

Naturvårdsverket har meddelat flera föreskrifter av betydelse för vargförvaltningen. Här kan särskilt nämnas några av dem.

Naturvårdsverkets föreskrifter om förvaltning av stora rovdjur (NFS 2022:4)

Föreskrifterna innehåller bestämmelser om hur myndigheternas arbete inom förvaltningen av stora rovdjur ska bedrivas samt bestämmelser om länsstyrelsernas beslut om licensjakt på bland annat varg.

Naturvårdsverkets föreskrifter om bidrag och ersättningar för viltskador (NFS 2018:5)

Föreskrifterna tillämpas vid länsstyrelsens hantering av medel från viltskadeanslaget för bidrag och ersättningar för viltskador på annat än fisk, fiskeredskap och ren.

Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10)

Föreskrifterna reglerar länsstyrelsens arbete med inventering av bl.a. varg. Metodik för genomförande av inventering av björn, varg, järv och lodjur finns beskriven i [Naturvårdsverkets metodik för inventering av stora rovdjur i Sverige](#)

Jaktlagstiftningsutredningen

Regeringen beslutade i januari 2024 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av lagstiftningen på jaktområdet. Syftet med översynen var att få till stånd dels en modern lagstiftning med tydlig systematik och moderna bestämmelser för långsiktigt hållbar jakt och viltvård, dels ett förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet och ett säkerställande av att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna (dir. 2024:11). Utredningen antog namnet Jaktlagstiftningsutredningen. I april 2025 överlämnades delbetänkandet *Vissa förändringar av jaktlagstiftningen* (SOU 2025:32). Regeringen lade under våren 2026 fram en proposition som bygger på delar av delbetänkandet⁶² som riksdagen sedan biföll i maj 2026, lagändringarna träder i kraft 1 juli 2026. I januari 2026 överlämnades slutbetänkandet *En ny viltförvaltningslagstiftning* (SOU 2025:125). I utredningen finns förslag som kan komma att förändra delar av det nationella regelverket för vargförvaltningen om de träder i kraft. Slutbetänkandet är fortsatt under beredning.

---

⁶² Prop. 2025/26:211 Förenklingar i jaktlagstiftningen.

Bilaga 4. Ansvar och roller inom det brottsförebyggande arbetet

Detta stycke är ett komplement till texten om illegal jakt i förvaltningsplanen, och tydliggör ansvar och roller inom det brottsförebyggande arbetet.

Sedan 2019 finns en nationell myndighetssamverkansgrupp för arbete mot illegal jakt. Gruppen består av representanter från Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Länsstyrelserna, Statens veterinärmedicinska anstalt och Naturvårdsverket, som är sammankallande.

Naturvårdsverket har som nationell jakt- och viltmyndighet ansvar för att nå de övergripande nationella målen inom rovdjurspolitiken. Myndigheten är också vetenskaplig myndighet för CITES och ansvarar för sådan vägledning till länsstyrelserna, samt har uppdrag inom artskyddet att vara vägledande och tillsynsvägledande mot länsstyrelserna. Vidare fastställer Naturvårdsverket miniminivåer för antalet rovdjur, tar fram nationella förvaltningsplaner, fastställer inventeringsresultat för rovdjur, fördelar medel till länsstyrelserna för rovdjursinventering, akutverksamhet, informationsinsatser och viltskador. I uppdraget ingår också att besluta om föreskrifter för jakt, inventering, hantering av vilt som tillfaller staten och ersättning för skador som orsakats av vilt. Myndigheten ska också ge vägledning och information, fördela medel till viltforskning och ta fram kunskapsunderlag.

Enligt ett avgörande från Högsta domstolen kan staten ha rätt till skadestånd i samband med illegal jakt på stora rovdjur. Skadeståndets storlek får enligt Högsta domstolen bestämmas genom en skälighetsuppskattning av statens kostnader för det dödade djurets bevarande som utgångspunkt.⁶³ Naturvårdsverket företräder staten i dessa ärenden. Efter förfrågan från Åklagarmyndigheten fattar Naturvårdsverket beslut om eventuellt skadeståndsanspråk i det enskilda fallet.

Länsstyrelserna ansvarar för att nå de regionala målen som är satta inom rovdjurspolitiken. Länsstyrelsernas uppdrag om inventering av rovdjur innefattar också att vara en del i arbetet med att upptäcka och förhindra faunakriminalitet.⁶⁴ Vid varje länsstyrelse ska det finnas en viltförvaltningsdelegation för samverkan i frågor som rör viltförvaltningen inom länet, och i varje viltförvaltningsdelegation ska det finnas en ledamot som har särskild kunskap i frågor om trafiksäkerhet och illegal jakt.⁶⁵ Länsstyrelserna är även prövnings- och tillsynsmyndighet för

---

⁶³ NJA 1995 s. 249

⁶⁴ 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10).

⁶⁵ Förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer.

artskyddsförordningen⁶⁶ och tillsynsmyndighet för CITES. Stora rovdjur omfattas av artskyddsförordningens regler om fridlysning, handel, med mera och ingår därmed i länsstyrelsens ansvar som tillsynsmyndighet. Vidare kan länsstyrelserna med stöd av jaktförordningen förordna jakttillsynsmän⁶⁷ som arbetar med tillsyn över efterlevnaden av jaktlagen och dess föreskrifter.⁶⁸ Med stöd av miljöbalken och terrängkörningsförordningen kan länsstyrelserna även förordna naturvårdsvakter⁶⁹, som har vissa befogenheter att beslagta jaktmedel med mera vid misstanke om brott.⁷⁰

Polismyndigheten har ett generellt ansvar att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda brottslig verksamhet, samt att utreda och beivra brott som hör under allmänt åtal.⁷¹ Att förebygga och motverka illegal jakt är till stor del en polisiär fråga i Sverige. Polisregionerna har verksamhetsansvaret för att förebygga och utreda de grova jaktbrotten. Länsstyrelserna och Polismyndigheten samverkar ibland kring tillsyn.⁷² Varg, björn, järv eller lodjur som fälls utanför gällande myndighetsbeslut om jakt eller påträffas döda eller dödas när de är fredade ska omhändertas av Polismyndigheten och snarast transporteras till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA).⁷³

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har till uppgift att vara veterinärmedicinskt expert- och serviceorgan åt myndigheter och enskilda. SVA är mottagare av, och undersöker, alla björnar, vargar, lodjur och järvar som fälls utanför gällande myndighetsbeslut om jakt, påträffas döda, dödas när de är fredade eller avlivas på grund av sjukdom, skada eller för att freda djur eller människor. Vilda djur som tillfaller staten ska i de fall djuret behövs för utredning av eventuellt brott eller misstanke om sjukdom, överlämnas till SVA.

Förundersökningar avseende misstänkt jaktbrott inklusive jakthäleri avseende varg, björn, lodjur och järv samt arter av örnar, glador, ugglor, falkar och vråkar, artskyddsbrott, grovt artskyddsbrott och, i vissa fall förgöring, handläggs av åklagare från den **Nationella Åklagaravdelningens Riksenhet för miljö- och arbetsmiljömål, REMA**.

---

⁶⁶ Artskyddsförordningen (2007:845).

⁶⁷ 53 § jaktförordningen (1987:905).

⁶⁸ 42 § jaktlagen (1987:259).

⁶⁹ 26 kap. 23 § miljöbalken (1998:808).

⁷⁰ 47 § jaktlagen (1987:259).

⁷¹ 2 § 1 och 3 polislagen (1984:387).

⁷² Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Värmland i Sverige, Naturresursinstitutet i Finland och Polishögskolan i Norge (u.å.).

⁷³ 33 §, 36 §, 38 § jaktförordningen (1987:905).